

**MİRAS**  
**VE**  
**GELECEK**

**DKP**



[www.komungucu.com](http://www.komungucu.com)  
[komungucu1@gmail.com](mailto:komungucu1@gmail.com)

## Miras ve Gelecek

### I.Dönem:1920-1960 Türkiye Komünist Partisi

Türkiye komünist hareketi, 1920'de savaş, yıkım ve devrimler çağıının içine doğdu.

1880'lerde Komünist Manifesto İstanbul'da Ermenice basıldı. 19. yüz yılın sonu, 20. yüz yıl başlarında Osmanlı topraklarında işçi hareketleri ve grevler görülmeye başlandı, kısa ömürlü sosyalist partiler kuruldu. Bu birikimlerden de beslenen, ancak asıl olarak Ekim devriminin etkisiyle kurulan TKP ile yeni bir düzeye ulaşıldı.

Birinci emperyalist paylaşım savaşının sonunda üç imparatorluk yerle bir oldu. Rusya'da doğan Ekim güneşi; Almanya, İtalya, Macaristan başta olmak üzere Avrupa'yı ve sömürgeler dünyasını sarsıyordu. Yenik Osmanlı İmparatorluğu parçalanmış; toprakları İngiliz, Fransız ve İtalyan emperyalistleri tarafından işgal edilmiş, İngilizlerin güdümündeki Yunan ordusu batı Anadolu'ya girmişti. Türkiye Komünist Partisi (TKP) bu şartlarda, 1920 10 Eylül'ünde Bakü'de kuruldu. Rusya'da Bolşevikleşen Osmanlı savaş esirleri ve Anadolu delegelerinin birliği olarak doğdu. Berlin'de tıp eğitimi alan Şefik Hüsnü gibi Avrupa görmüş bazı aydınlar da TKP'ye katıldılar. TKP programı III. Enternasyonal'in devrimci çizgisine bağlıydı. O günlerden kalan materyallerden Anadolu halklarının dili ile konuşma noktasında ileri bir çizginin yakalandığı görülüyor.

Ordusu ve devlet aygıtı çökmüş Osmanlı'dan kalan boşluk, komünist çalışma için alan açmıştı. Bolşevizmin prestiji Karadeniz'den başlamak

üzere Anadolu topraklarında yankı buluyordu. Rusya'dan dönen savaş esirleri Karadeniz'de komünizm propagandasına giriyor, bazı yörelerde "şura yönetimleri" girişimlerinde bulunuyorlardı. Yeşil Ordu, Kızıl Ordu'dan esinleniyor, işgale karşı köylü gerillacılığına evrilme imkanlarını barındıran yerel direniş birlikleri olarak örgütleniyordu. Yeşil Ordu doğrultusunda Eskişehir'de çıkartılan Yeni Dünya gazetesi, komünist çalışma için zeminin ne kadar uygun olduğunu gösteriyordu. Kemalistler "tehlikenin farkındaydı"; gelişim olanakları yüksek komünist hareketi tuzaklamak için kendilerine bağlı bir sahte TKP kurmaları sebepsiz değildir...

Osmanlı bakiyesi Türkiye'nin tartışmasız gündemi emperyalist işgal ve işgale karşı direnişti. Yenilmiş ve dağılmış ordu ve devlet aygıtından geriye kalan ikinci kademe İttihatçılar, bu tabloda örgütlenme ve savaşıma en yatkın gruptu. "İktidar olmak için 'vatani' kurtarmak zorundayız" anlayışıyla özetlenebilecek bir çizgide harekete geçtiler. Sonradan Kemalistler olarak adlandırılacak olan bu grup, ciddi bir politik-askeri tecrübeye sahipti. 1911 den itibaren Trablusgarp (Libya), Balkan savaşları(1912-13), komitacılık-gerillacılık tecrübesi, darbeler ve iktidar oyunları, entrikalar, suikastler, hükümet etme tecrübesi, 1.Dünya Savaşı tecrübeleri olarak özetlenebilecek süreçlerden süzülerek gelmişlerdi. Tüm bu birikimlerin sonucunda daha ilk günden Türk ulusal mücadelesine burjuva önderliğin damgasını vurmaya başladılar. Son derece esnek, pragmatist ve kararlılardı. Varlık-yokluk endişesi ve iktidar olma hırsıyla kamçılanmışlardı. Kurt sürüsünü andırıyorlardı; ayağı kanayan sürüdeki arkadaşlarını parçalayıp yemede tereddüt etmiyorlardı. Ve tüm bu özellikler, krizler içinde doğan bir burjuva önderliğin karakterine son derece uygundu. Kurtarılmış İzmir'e girmek üzereyken Halide Edip'in "Paşam artık biraz dinlenirsiniz" sözlerine, M. Kemal'in verdiği yanıt çarpıcıydı: "Ne dinlenmesi! Asıl şimdi birbirimizi yiyeceğiz." Olaylar zaten M. Kemal'in dediği gibi geliyordu. Kurtuluş savaşı olarak anılan süreç, aynı zamanda bir iç savaşlar silsilesidir. Padişahçı-gerici ayaklanmaların bastırılması, Çerkez Ethem'in tasfiyesi, TKP önderliğinin katledilmesi, birinci kuşak İttihatçılara ve Hürriyet İtilaf Partisi kalıntılarına karşı alınan tedbirler, Koçgiri'de Kürt isyanının bastırılması, Karadeniz ve Ege Rum'larına dönük katliamlar; dönemin işgalci Yunan ordusuna karşı savaşın yanı sıra, iç savaşlar ve iktidar entrikaları süreci olarak da geliştiğini gösterir. M. Kemal herkesle ittifak yaptı, elini güçlendirdikçe eski müttfiklerini ezdi; ta ki tek iktidar odağı haline gelen dek...

“Yoldaş Çiçerin” diye mektup yazmak ile TKP’yi Karadeniz’de boğmayı kendi burjuva çizgisinde bağdaştırmayı başardı. Bu çizgi, diğer tüm müttefik ve düşmanlarına da uygulandı.

TKP’nin daha ilk günden nasıl yanılığılı bir politik çizgi izlediğinin anlaşılmasının ötesinde, bugün de nasıl bir düşmanla yüz yüze olduğumuzun vurgulanması bakımından bunları hatırlamak zorunludur. Komünist bir önderlik, kendini sınıf düşmanının insafına bırakarak yola çıkamaz. 600 yıllık imparatorluk ve yönetme tecrübesinin bakiyesi ve spesifik olarak da 20. yüzyıl başının olağanüstü çalkantılarından süzülüp gelen bir düşman kadronun insafına güvenerek başlayan yolculuk, Karadeniz’de ölümle bitti. Kurt hakkındaki yanılığılı değerlendirme, kuzunun sonu oldu. TKP tecrübesinden kalan en önemli ders bu değilse eğer, en önemlilerinden biridir. Mustafa Suphi ve yoldaşlarının kahramanca sonu, onların uzun yıllar boyunca Türkiye komünist hareketini kötürüm eden ölümcül hatalarını görmemizi engellememelidir.

Savaş, devrim, karşı-devrim, emperyalist işgaller, açlık ve kıtlıkla boğuşan Bolşevik Rusya; Anadolu direnişinin başında komünistler olmasa da, Kemalistlerin Boğazlarda ve güneyde oluşturacağı tampona razıydı. SSCB, TKP’nin boğulmasına kuvvetli bir itiraz geliştirmede. (Kemalistler, katliamı komitacı yöntemlerle ustaca örtmüşlerdi, ama bu asıl faili hiç bir zaman gizlemedi ve gizleyemez.) Katliamdan yaklaşık bir buçuk ay sonra 16 Mart 1921’de Moskova, Ankara hükümetini tanıyan ilk başkent oldu. Hemen ardından Kemalistlere ciddi para ve silah yardımı sağladılar. Bolşevik devrimin o günkü şartlarının zorlamasıyla bunlar mümkün ve bir bakıma yerindedir. Ancak bu olayda Bolşevik politika anlayışının yara aldığı da tespit edilmelidir. Bolşevikler, örneğin Brest-Litovsk anlaşmasını hiç tereddüt etmeden, süsleyip püslemeden, bulandırmadan ricat olarak nitelendirdiler. TKP önderliğinin imhasında aynı çizgi izlenmedi. Katliam şiddetle protesto edilebilir, fail tereddütsüzce teşhir direğine çivilenebilir ve buna rağmen Kemalistler ile ittifakın ya da çıkarların dönemsel kesişmesinin gerekleri açıklıkla ortaya konulabilirdi. Böyle bir yol izlenseydi, Bolşevik çizgiye uygun davranmakla kalınmaz; TKP’nin sonraki oportunist çizgisine karşı da sağlam bir dayanak noktası oluşturulabilirdi.

## “Gelmeyen devrim” ve sonuçları...

1919-25 Avrupası krizler ve çalkantılarla karakterizedir. Kısa ömürlü Macar Sovyeti, İtalya’da işçi konseyleri, İngiltere’yi sarsan grevler, Almanya’da birbirini izleyen ayaklanma girişimleri, burjuvazinin yanıtı olarak tohumlanmaya başlanan faşist hareketler vb. dönemin tipik olgularıdır. Bu tabloda bir Avrupa devrimi beklentisine girmek hiç de temelsiz değildi. Ancak tüm bu çalkantılar kapitalizmi merkezlerinde yıkacak devrimlere dönüşmedi. Nihayet 1924 de Alman devriminin yenilgiye uğramasıyla, “Rusya’nın başladığını tamamlayacak Avrupa devrimi” beklentisi hüsrarla sonuçlandı. Sovyetler Birliği kendi başına ayakta durmak ve sosyalist inşaya girişmek göreviyle başbaşa kaldı. Sömürgeler dünyasına açılım arayışları da, Çin ve Hindistan’daki bazı hareketlenmeler dışında sonuç vermedi. Dönemin iktidar olan tek başarılı hareketi M. Kemal önderliğindeki Türk burjuva ulusal hareketiydi. Bu tablo Sovyet Rusya’da sosyalist inşadan dış politikaya, teoriden Enternasyonalizme kadar bir dizi meselede sarsıcı sonuçlar doğurdu. Kapitalist merkezlerden ve sömürgelerden gelecek devrimlerle desteklenme umudunu, en azından bir dönem için yitiren Bolşevik önderlik, Sovyetler’de sosyalizmin inşasını ve tek başına ayakta durmayı merkezi görev olarak benimsedi. SSCB’de sosyalizmin inşasına girişmekte hiç bir terslik yoktur; terslik, bu meselenin dünya devriminin önüne geçirilmesindedir, zamanla herşeyin bu meseleye tabi kılınmasındadır. Bu, en başta dünya devrimi hedefine göre şekillenmesi gereken enternasyonalizm anlayışını erezyona uğrattı. 1920’li yılların ikinci yarısında başlayan ve gittikçe derinleşen bu anlayış bağlamında; herhangi bir ülkedeki devrimci süreç, o parçada iktidar olma meselesinden önce, Sovyetler’in tek başına ayakta durması ve Sovyet dış politikasının gerekleri mülhazalarıyla değerlendirilmeye başlandı. Enternasyonalizm alanındaki bu zedelenmeye paralel olarak, teori alanı da büküldü. II. Enternasyonal Marksizmine karşı Lenin’in açtığı devrimci Marksizm yolu geliştirilmedi. Teori donuklaştı ve dünyayı, olayları, olguları önden gören ışıltısını yitirerek olanın; bir anlamda statükonun izahına dönüşmeye başladı.

II. Enternasyonal Marksizmi; Avrupalı, beyaz, erkek işçiyi sosyalizm/devrim anlayışının merkezine oturttu ve muazzam sömürgeler dünyasını kendi egemenleri ile birlikte “uygarlaştırılmaları gereken vahşiler” olarak değerlendirdi. Sömürgeciliği, “tarihsel ilerleme” adına açıkça destekledi. Lenin, bu oportunist ihanetçi çizgiyi teoride olduğu

kadar, geri Rusya’da devrime önderlik ederek pratikte de kırdı. Fakat bir ablukanın kırılmasıyla, açılan yolda derinleşilmesi bir ve aynı şey değildir. Euro-sentrik, ilerlemeci ve aydınlanmacı “resmi Marksizm”in hegemonyasının kırılmasının sonuçları, sömürgeler dünyasının dar-politik anlamda müttefik addedilmesiyle sınırlı kalamazdı. Bu muazzam dünyanın tarihsel derinliğinin ve birikimlerinin, dünya komünizmine katacaklarının açığa çıkarılması; teori ve eylemin bu birikimle zenginleştirilmesi girilen yolun doğal uğrakları olmalıydı. Belki de Kemalist harekete karşı tutumdan başlayarak, ama 1920’lerin ikinci yarısından itibaren kesin olarak, sömürgeler dünyası dar-politik mülahazalarla ele alındı. Asıl olarak da sömürgelerdeki hareketler, Sovyet dış politikasının gereklerine göre değerlendirildi. Teori de buna “uyduruldu”: Sömürgelerin görevi emperyalizmi kovmak, geri feodal ilişkileri tasfiye ederek sanayileşmeye dayalı burjuva ilerlemenin önünü açmak, halkçı veya burjuva ilerlemeci iktidarların Sovyetler ile ittifakını sağlamak; devamlı sanayileşme ve proleterleşmeye bağlı olarak ileride, bilinmeyen bir zamanda sosyalizme geçmek... Bu çizgi, “yıkıldı” denilen II. Enternasyonalin devrim ve sosyalizmi anlayışının, Menşevik aşamacılığın, ilerlemeciliğin, III. Enternasyonal bünyesinde yeniden uç vermesinden başka bir şey değildir.

Sadece sömürgelerde değil, kapitalist merkezlerde de yavaş yavaş bu çizgiye ricat edilmiştir. SSCB önderliği, İspanyol iç savaşında kahramanca Enternasyonalist dayanışma ile yukarıda özetlenen çarpık çizgiyi bir ve aynı süreçte uygulamıştır. Kızılordu kurmayları, dünya komünist hareketinin seçkin kadroları, bütün ülkelerden binlerce komünist gönüllü, silah ve para İspanya’ya akıtıldı. Öte yandan tüm bu dayanışma ve savaşım (ve asıl olarak da İspanyol devriminin gelişim çizgisi) Sovyet dış politikasının (SSCB’yi merkeze alan) gereklerine tabi kılınarak sakatlandı. 1930’ların başında Krallığın devrilmesinden (demokratik devrim) sonra, proletaryanın gücü ve örgütlülüğü oranında, en yoksul köylülükle ittifakı temelinde, durmaksızın ve kesintisizce yürünmesi gereken sosyalizm hedefi bilinmez bir geleceğe ertelendi. Bunda en önemli etken, Avrupa’da doğacak ikinci bir Sovyet iktidarının tüm Avrupa gericiliğini; Hitler ve Musolini ile birlikte İngiltere ve Fransa’yı da Sovyetlere karşı birleştirme ihtimalinden duyulan endişeydi. Halbuki sosyalist (sosyal demokrat) Caballero’nun başkanlığında ve İspanyol KP’sinin de desteklediği demokratik cumhuriyet, “Sovyet yayılması” endişesini bertaraf ederek Avrupa gericiliğinin Sovyetlere karşı birleşmesini engelleyebi-

lirdi. Öyleyse , “kesintisiz devrim” anlayışı şimdilik bir kenara bırakılmalı, devrime “burjuva demokratik cumhuriyet” ayarı yapılmalı; tutulan mevziyle de gelecekte, bilinmeyen bir zamanda sosyalizme geçmenin yolları aranmalıydı. Üstelik bunun teorisi de hazırды ve ricat edilmeye başlanan II. Enternasyonal’in devrim-sosyalizm anlayışıyla çelişen bir tarafı da yoktu. Ne yazık ki II.Enternasyonal’in tornasından çıkan “resmi Marksizm”in hegamonik etkileri kolay kolay sahneyi terketmiyordu... Fakat devrimlerin yasası ne Sovyet dış politikasının gereklerini dinler ne de dört başı mamur “teorilerin” kalıbına uyar. Devrim, kudurgan bir karşı devrimi tetikler; ilerlemeyen devrim düşer, karşı devrime yem olur: İspanyol devriminin akibeti de bu yasayı acı biçimde doğruladı. Demokratik cumhuriyet ile yatıştırılmaya çalışılan Avrupa gericiliği, Fransa, İngiltere ve diğerleri; Hitler-Musollini faşizmlerinin açıktan yaptığını el altından yaparak Franko’yu destekledi (ya da tarafsız kaldı) ve İspanyol devrimi kahramanca bir mücadelenin sonunda yenildi.

1930’ların ikinci yarısında gündemleşen “Halk Cephesi” politikaları da benzer sonuçlar doğurdu. Cephe politikaları bağlamında taktik ve dönemsel olarak faşizme karşı kazanılan başarılar, stratejik olarak KP’leri devrim ve sosyalizmden uzaklaştırdı.

### - “İç” ve “dış” faktörün uyumu

Bu meselelere niye giriyoruz? Çünkü bunlar anlaşılmadan TKP’de cisimleşen Türkiye komünüst hareketinin gelişim çizgisi anlaşılamaz. TKP, kendi yerel bağlamında bu çizginin bir ürünü ve parçasıdır. Tersten şöyle de ifade edilebilir: “Uluslararası Komünist Hareketin biricik doğru çizgisi” olarak kurumsallaşan ve hegemonyasını tesis eden bu çizgi ve teori; salt TKP bağlamında değil, tüm dünyada KP’lerin gelişimini sakatlardı. 1940’ların ikinci yarısından günümüze bu “resmi çizgi” ve türevlerinin herhangi bir başarısına rastlanmazken; “sapma” kabul edilen Mao, Castro, Che, Vietnam ve PKK çizgilerinin başarılı devrimci süreçlere önderlik etmeleri tesadüf değildir. 1960-70’lerden itibaren, birbirine rakip akımlara bölünmüş olsalar da, TDH’nde –istisnalar bir yanabaskın olan, hegemonyasını şu veya bu akımda şu veya bu şekilde hissettiren çizgi, yukarıda değinilen anlayışlar ekseninde şekillenmiştir.

Türkiye solunun embriyonu kabul edilebilecek TKP’de, adeta bir “kök hücre” misali temelleri atılmıştır bu çizginin:

“Memleketimiz şimdi bir sermaye birikmesi devri yaşamıyor. (...) Bi-



zde henüz proletarya değil, işsizler, ihtisassızlar, hülasa lümpen proletarya artıyor. Nasıl ki iktisadi inkişaf dediğimiz hallerde hakiki sanayi ve ticaret değil ihtikar (spekülasyon) hakim olmaktadır. Binaenaleyh bizde ne sosyal demokrasi, ne de diğer şekil kütleli hareketler için lazım olan içtimai zemin henüz ve tabiatıyla teşekkül etmemiştir. Memleketin zengin, sermayeli, ileri bir hale gelmesi, şimdi günün tarihi bir vazifesidir. Bu vazife ise, disiplinli ve müteşekkil bir cumhuriyet partisine düşer... Cumhuriyetin idame ve muhafazası için yapılacak her hareket, hatta ne kadar şiddetli bile olsa, doğrudur. Terakiperverane, ileri bir harekettir.”

(Lenin ve Leninizm- Ş.S. Aydemir-Sadrettin Celal. Aydınlik Külliyyatı no:10. 1924. Aktaran Ş.S.Aydemir- Suyu Arayan Adam. s.403)

### **Neymiş “Lenin ve Leninizm”?**

Memleketin zengin ve sermayeli hale gelmesi ve proletaryanın oluşması için oluşmazsa kütleli hareketler olamayacağından mecburen Kemal paşa kolunun desteklenmesiymiş... Bu yüzden Kemal paşa kolunun terörü bile ne kadar ilerici, ne kadar takdire şayan bir şeymiş!..

Yukarıdaki alıntı TKP çizgisinin rafine bir özetidir.

Peki Komüntern’in 1922’de durumu doğrudan gözlemleyebilmek için Türkiye’ye gönderdiği delegeler ne diyorlar?

“...henüz zayıf örgütlenmiş olan, ülkenin iktisadi geri kalmışlığı ve ataerkillikten gelen aydınlanmamış olma durumu, okuma yazma bilinmemesi ve geniş kitlelerin batıl inançları nedeniyle eli kolu bağlanmış olan Türkiye sosyalistleri, Avrupa ve Amerika’daki partiler gibi devlet gücünü ele geçirmeyi ilk görev yapmamalıdır. Tam tersine, Türk emekçileri, yerli burjuvazi doğudaki İngiliz gücünü alttan alta torpillediği sürece, kendi genç burjuvazisine karşı sıkı iktisadi mücadeleye son vermeksizin, yerel burjuvazisini bağımsız bir Türk devletinin kuruluşunda desteklemelidirler. Öte yandan sosyalistler, ilerici burjuvaziyi içte irtica-ya karşı desteklemelidirler.

(...)

“Yeni doğan Türk Komünist Partisi, burada yapılan parti kongresinde gösterdiği gibi, bu gerçeklerin tamamıyla farkındadır. Parti delice bir “ihtilalciliğe” girişmiyor ve olanaklar ne kadar çekici görünürse görünsün, daha gerçek bir işçi sınıfı olmadan işçisiz bir işçi devrimi yapmayı da düşünmüyor.” (abç)

(Ankara 1922- İki Komüntern Gözlemcisinin Kurtuluş Savaşı Değerlendirmesi - Leonid-Fredrich / Kaynak yay. 2. Basım / s. 65)

Yukarıdaki alıntılarda tartışmaya yer bırakmayacak şekilde görüldüğü üzere, Komüntern TKP'nin önüne; Padişahçı feodal gericiğin tasfiyesi, Kemalist burjuva "ilerlemeyi" destekleme ve "İngiliz gücünü alttan alta torpilleyen burjuvaziyi destekleme" görevlerini koyuyor. Yukarıdaki değerlendirme "iki Komüntern gözlemcisinin görüşleri" olarak kalmamış, Komüntern'in Kemalist Türkiye'ye karşı izlediği çizginin eksenini belirlemiştir. Türkiye devriminin emekçi-Komünist temelde gelişimini güçlendirmek yerine "burjuva ilerlemeye fit olmak", salt menşevik aşamacılık ve reformizme ricat anlamına gelmiyor; aynı zamanda "İngiliz gücünü alttan alta torpileme"de ifadesini bulan "Enternasyonalizm" anlayışı da, dünya devrimi çizgisinden saparak merkezine SSCB'nin devletsel çıkarlarını koymuş oluyor. "Türk emekçileri sıkı ekonomik mücadelede elden bırakmaksızın politik mücadelede (bağımsız bir Türk devletinin kuruluşunda) kendi burjuvazisini desteklemelidir" önermesi, hiç bir tartışmaya yer bırakmaksızın Bolşevizmden Menşevizme ricattır. "Aydınlanma-modernleşme-üretici güçlerin gelişmesi ve ılımlı sosyalist ilerleme" bağlamlarında da II. Enternasyonal çizgisine ricat çarpıcıdır...

III. Enternasyonal'in devrimci çizgisinin yanında ve "içinde" daha ilk adımlardan itibaren uç veren bu Menşevik-II. Enternasyonal kalıntısı bulaşıklıklar, TKP çizgisine damgasını vurdu. TKP, "gelecekteki sosyalist devrime hazırlanmak için" Kemalist burjuva modernleşmeyi hararetle destekliyordu. Daha yolun başında, 1925'de, Şeyh Sait isyanının bastırılmasını; "yobazların sarıkları boğazlarına dolanacak" manşetiyle selamlıyordu TKP'nin yayın organı Orak Çekiç. Bu manşet, Kürt sorunundaki şoven çizginin dışa vurumu olmanın ötesinde, burjuva ilerlemeye ve sınıf işbirlikçi oportunist çizgiye imanla bağlılığın ifadesidir. Tarihin acı ironisidir; yukarıdaki manşetle çıkan sayı, Orak Çekiç'in son sayısı olmuş, "ilericiliği" övülen Kemalist iktidar derginin kapısına o gün kilit vurmuştur...

Sovyet dış politikasının gerekleri, Enternasyonalizmin zedelenmesi, teorinin bükülmesi; bunların hepsi birer vakıadır. Peki Türkiye'li komünistler bir çocuğun istediği gibi şekil verebileceği oyun hamuru mudur? Oyun tahtasında isteyenin istediği yere yerleştirebileceği kurşun askerler midir? Hayır, ne Türkiye'de ne de dünyanın herhangi bir yerinde böyle bir şey mümkün değildir. "İç"teki yapı ve şekillenme, dış etkenle

örtüşüp uyumlulaşmadan, TKP oportünizmi türünden çizgiler kolaylıkla inşa edilemez.

TKP'nin kurucu ve önder kadroları, Osmanlının son dönemindeki burjuva modernleşmenin “sınıfsal evreninin” mensuplarıdır. Eğitimli, orta sınıf, kentli ve çoğunlukla da Osmanlı bürokrasisinden ailelerin çocuklarıydılar. Mustafa Suphi'nin ilk yazıları, Nazım Hikmet'in ilk şiirlerinde İttihatçı milliyetçiliğin izleri açıkça görülür. TKP önderliği Kemalistler tarafından acımasızca imha edilmesine rağmen; emperyalist işgal, savaş ve yıkımın içinden doğan modern Türkiye'nin desteklenmesi, hem içinden geldikleri sınıfsal-ideolojik yapının gereklerine uygundur, hem de Sovyet dış politikası (elbette bükülüp donuklaşmaya başlayan Sovyet patentli teori de) bu çizgiye cevaz veriyordu: TKP'nin sınıf işbirlikçi oportünist çizgisi, iç ve dış dinamiğin bu “uyumu” bağlamında anlaşılıp yerli yerine oturtulabilir. Öte yandan kadroların sınıfsal-ideolojik bulaşıklıkları bir yana; daha baştan katledilmeleri, geriye kalanların ağır bir baskı ile kötürümleştirilmeleri, TKP'nin yoksul yığınlarla hiç bir zaman buluşamamasına yol açmıştır. Yığınlara ulaşan bir çizgi ya da savaşım TKP'nin ideolojik bulaşıklığını altetmenin yolunu açabilirdi; bu yol kapanınca oportünizm daha da derinleşti. TKP'nin baskın karakteri, giderek Kemalizmin sol-illegal uzantısı olarak şekillenmeye başladı. Şevket Süreyya Aydemir, Vedat Nedim Tör türünden yönetici kadroların Kemalizme kolaylıkla iltihak edebilmeleri ve Kadro dergisinde cisimleştiği üzere, Kemalizme ideolojik-teorik bir sistem kurmaya soyunmaları, TKP'nin oportünist ve bulaşık çizgisinin doğal ve kangrenleşmiş sonuçlarıdır. Kemalizme iltihak etmeyip TKP'de kalanlar da bir tür sol-Kemalizm kabul edilebilecek burjuva ilerlemeci çizgiyi, ağır bedeller ödeyerek on yıllar boyunca sürdürdüler. TKP'nin Türkiye'ye getirdiği ve kesinlikle Enternasyonal bağlamları da olan “Marksizm” anlayışı, etkileri günümüzde dek süren ağır tahribatın temellerini attı. Örneğin TKP, Dersim kırımını “Kemalist burjuvazinin feodal gericiliği tasfiye hareketi” olarak rapor etti Komüntern'e. TKP'nin sosyal şöven ve sınıf işbirlikçi çizgisi bir yana, Komüntern nasıl kabul etti bu raporu? Resmi kayıtlara göre 15.200 ölüye mal olan 1925 Şeyh Sait isyanı (ki, 1919-22 arasındaki savaşlarda Türk ordusunun kaybettiği asker sayısının iki katıdır bu rakam) “yobazların sarıkları boyunlarına dolanacak” diyerek mahkum edilir; 40.000 ölüye mal olan Dersim kırımını ise “feodalizmin tasfiyesi” diye onaylanırken, Komüntern ne yapıyordu? “Üye partim meğer oportünistmiş ve yanlış rapor etmiş, elden ne gelir” diyerek işin içinden

çıkılabilir mi? 1925’de 15.200 işçi Paris’te; 1938’de 40 bin işçi Londra’da katledilse tepkisi (ya da tepkisizliği) aynı mı olurdu?

Diyalektik ve tarihsel materyalist metot, bir izah vasıtasından ibaret değildir; izah ettiğine gerekirse hücum etmeyi başaramazsa tüm devrimci özünü yitirir. Lenin, Bolşevik Parti’nin oportünizme ve revizyonizme, sağ ve sol sapmalara karşı iç mücadeleler yoluyla geliştiğini söyler. Komüntern-TKP ilişkisi ve TKP’nin iç yaşamı (devrimci enternasyonalizmin yıkımı ve sınıf işbirlikçi oportünist çizginin ötesinde) bürokratik kireçlenmeyle, amir-memur ilişkisiyle donuklaşmış, kişiliksizleşmiş ve devrimciliğini yitirmiştir. Devrimci ilişki, Komüntern’in TKP’ye, TKP’nin Komüntern’e itirazı ve iç ideolojik mücadele yoluyla inşa edilebilirdi, hiç bir zaman gerçekleşmedi. Bu soyut bir önerme ya da dilek değildir. Başka bir örnekte karşılığını bulmuştur. Binlerce ölüye mal olan 1927 Şanghay ayaklanması sonrasında Mao’nun şahsında ÇKP; şehirci, işçici ve Guomintang kuyrukçusu çizgiyi terketmiş (ki, Komüntern bu çizginin devamından yanaydı); Çin’in yerelliğine uygun devrimci çizgiyi inşa etmiştir. Mao, bunu Komüntern ve SBKP’ye bayrak açarak yapmamıştır elbette; ama bürokratizmi, amir-memur ilişkisini ve kişiliksizleşmeyi kendi usulü-üslubunca reddetmiştir. TKP ve Komüntern’in karşılıklı olarak başaramadığı da budur.

### - Bitkisel hayat...

1930’lu yılların sonunda, II. Dünya Savaşının ön gününde TKP’ye dayatılan desantralizasyon (merkezsizleşme, bir tür tasfiye) politikası, Sovyetlerin güvenliğini gözeten dış politika ile uyumlu olduğu kadar; TKP’nin Kemalizm kuyrukçusu oportünist çizgisiyle de gayet uyumludur. Buradan ötesi TKP’nin bir tür “bitkisel hayat” halinin sürdürülmesidir. 1945-46’da DP’yi kuran kadrolarla ve Kemalizme küskün Kazım Karabekir ile ittifak aradılar, hüsrarla sonuçlandı. Esat Adil’in kurduğu yasal parti (TİÇSP) hemen kapatıldı. Rejim, Tan gazetesi baskınıyla bir taşla üç kuş vurdu: Komünistlerin, II. Dünya Savaşı sonu gibi elverişli şartlarda sahaya çıkışını engelledi, Komünistlerle flört etmeye kalkışan DP kadrolarına ayar çekti ve belki de hepsinden önemlisi sahte bir komünizm tehtidi algısı yaratarak Türkiye’nin Batı emperyalist kampına kabulünün kapısını araladı. Benzer biçimde 1951 komünist tevkifatıyla da (elbette Kore’ye asker de göndererek) NATO’ya kabulün politik-psikolojik şartlarını oluşturmayı denedi. Daha da ileri giderek 1955 6-7 Eylül olaylarını dahi “komünist tertibi” olarak lanse etmeye çalıştılar. Özetle, anlamlı ve

devrimci bir politik varlık haline gelemeyen komünist hareket, özellikle 40'lı ve 50'li yıllarda Kemalist rejim tarafından politik manipülasyon vasıtası olarak değerlendirilmeye çalışıldı. Bu da bir yasadır: Ezilenler ya da öncüleri, müesses nizamı zorlayan bağımsız politik varlıklar haline gelemezlerse, niyetlerinden bağımsız, egemenlerin manevraları için elverişli zemin ve olanaklar sunmaktan kurtulamazlar. Sınıf mücadelesinin nesnel yasaları böyle işler.

Türkiye komünist hareketi kötü niyetinden, cesaretsizliğinden vb. sebeplerle böyle şekillenmedi. İzaha çalıştığımız iç ve dış etkenler doğurdu TKP'yi ve TKP çizgisini. İtiraz ve eleştirimiz şartlara boyun eğilmesine; "duruma", "olana", "olguya" bağımsız devrimci ve kişilikli bir itirazın geliştirilememesindedir.

Bir aydın hareketi olarak tecrit olmasına ve oportunist çizgisine rağmen, TKP kadroları, çizgilerinde cisimleşen davalarına bağlıydılar. Bir şiiire 14 yıl, asker kaçaklığına 8 yıl hapis yatarak metanetle korudular inançlarını. Cibali ve Ortaköy'ün tütün işçileri en ağır şartlarda bağlılıklarını sürdürdüler. Bir avuç TKP'linin ömürleri hapislerde, sürgünlerde, yeraltında geçti. Sonuçta TKP, "komünizm davasını sürdürme" bağlamında 1960'ların uyanışına girdi sağladı; bu uyanışı Kemalizm kuyrukçuluğu ile sakatladığı oranda da sorunlu bir miras bıraktı geleceğe.

Kürt sorunundaki tespitleri ve tarihsel materyalizme yeni kapılar açan Tarih Tezi ile teorik alanda Hikmet Kıvılcımlı ile; ABD'de Komünist Parti'ye üye olan, Avrupa yolunu kapatan II. Dünya savaşı nedeniyle Çin üzerinden Türkiye'ye gelen (ki Çin'li komünistlerle bağlantı kurmaya çalışmış, başaramamıştır) ve oyalanmaksızın Yunan iç savaşına koştu-ran, 60'lı yılların başında demokratik iktidarla dayanışmak için bir süre Cezayir'de bulunan pratik atılganlığı ve Enternasyonalist devrimcilik bağlamında Mihri Belli ile; TKP ve dönemin uluslararası çizgisiyle malül yönlerine rağmen edebiyat alanında ezilenlere dünya çapında parlak ürünler sunan Nazım Hikmet ile; ve imanlı kadrolarının şahsında davalarına bağlılıklarıyla geleceğe belli bir miras ve değerler de bıraktı TKP. Bu miras, eleştirel devrimci irdelemenin konusu olmak ve mahkum edilecek olanla sahiplenilecek olan her şey titizlikle yerli yerine oturtulmak durumundadır. İnkarcılık, kolaycılık ve toptancılık komünistlerin işi değildir. Geleceğe kalacak en küçük birikim ve değeri sahipleniriz; tıpkı çürüyen ne varsa kesip atmakta tereddüt etmeyeceğimiz gibi. Tekrar vurgulayıp noktalayalım; Türkiye Devrimci Hareketinin ikinci dönemi,

günahıyla sevabıyla bu miras üzerinde yükseldi.

### **-Süreç üzerine...**

Tarihte sembolik bir eşikle başlayıp biten dönemler de vardır. Ancak genellikle süreç olarak başlayan ve bitenden söz etmek daha yerindedir. 1960'lı yılların başından itibaren kendini sokakta ifade etmeye başlayan toplumsal muhalefet ve bu muhalefetin içinde konumlanan sol, önceki dönemin bittiğini gösterir. Çünkü 1920-60 TKP dönemi; yer altındaki küçük aydın ve işçi grupları içine hapsolma; işçi, emekçilerle ve onların çok sınırlı hareketleriyle bağ kuramama ya da herhangi bir emekçi hareketine ön ayak olamamayla karakterizedir. Aynı dönemde gelişen Kürt isyanları ile ilişkilendirme meselesine hiç değinmiyoruz.

1960 sonrası başlayan toplumsal hareketler ve sol, bu yönüyle eskiyi bitirmiştir. Fakat yeninin kiristalize olup belli bir forma ve sonraki döneme de damgasını vuracak sağlam bir içeriğe kavuşması bir on yılı aldı. Eski TKP döneminin süreç olarak bitişi 1960'ların başına rastlar; 1960-70 sürecinin ürünü olarak doğan yeni dönemin devrimciliği ise '71 kopuş ve sıçrayışı olarak tarih sahnesine çıkar.

60'lı yıllar boyunca olgunlaşan ve 1971 devrimciliğiyle net bir kimliğe kavuşan Türkiye devrimciliğinin ikinci döneminin iktisadi-toplumsal temelleri, 1950'li yıllardan itibaren atılmaya başlanır.

### **-1950'li yıllar: Mayalanma dönemi**

1923-50 arası dönemde genç ve geri Türkiye Cumhuriyeti devlet kapitalizmini esas alan bir ekonomi politikası izledi. Aynı dönemin emperyalist sistem açısından da savaşla sonuçlanan bir hegemonya krizi dönemi olması; Kemalistlerin, geri Türkiye'nin gereksinimlerinin (devletçilik vb.) ötesinde bildiklerini okumalarına imkan sağladı. Bağımsızlık yanılısamasının ya da olduğu kadarıyla bağımsızlığın dayanakları işaret edilen bu zeminde aranmalıdır. 1945'de savaş sonundan itibaren işler değişmeye başladı ve 1950'de mantıksal sonucuna ulaştı. Başında Milli Şef İnönü'nün bulunduğu Türkiye, 1945'den itibaren canhıraş bir şekilde batı kampına iltihakın yollarını zorladı. Bunda Hitler Almanya'sına verilen utangaç desteğin faturasını ödeme endişesi kadar, savaştan galip çıkan Sovyetler Birliği'nin burnunun dibinde - Batı kampına kapılanmadan- ayakta duramama korkusunun da payı vardır. Yeni yönelimin çok partili hayata, liberal iktisata ve emperyalizmle işbirliğine; özellikle de kampın lideri ABD'yle ekonomik, politik, askeri, diplomatik,

kültürel çok yönlü ilişkilere kapı araladığı açıktı.

İçteki gerekliliklere gelince; Türk burjuvazisi devlet kapitalizminin fideliğinde, üstelik de baştan itibaren tekelci özellikler kazanarak palazlanmaya başlamıştı. Biti kanlanan burjuvazi, devlet kapitalizminin kanatları altında görece bir özerkliğe tekabül eden liberal iktisat politikalarına yöneliyor; tek parti iktidarından bıkan halk ise DP'nin “yeter söz milletini!” şiarına destek veriyordu. Tepeden inme, metazori ve despotik idari tedbirlerle (şapka devrimi vs.) uygulamaya konulan çarpık modernleşmeye ve Kemalist diktatörlüğe duyulan tepki; geleneksel muhafazakar değerleri okşayan ve halkın haklı tepkisini dinsel temelde istismar eden DP'yi iktidara taşıdı. Önceki döneme duyulan tepki ve DP'nin yarattığı beklentiler, Menderes'in Kemalistleri aratmayan sömürü ve baskılarına, hiç olmazsa iktidarının ilk döneminde toplumsal destek ve meşruiyet sağlıyordu. Diğer taraftan CHP ile somutlaşan devlet statükosu ülkenin ve dünyanın yeni durumunu gayet iyi tahlil edebildiklerinden dolayı DP'nin yürütme gücü olmasına ellerinden geldiğince kontrol etmeye çalışarak izin verdiler. Nato ve Cento'ya dahil olmak ve Kore savaşında ABD'nin yanında yer almak gibi gerçekleştirilen siyasal konumlanışlar iki kutuplu dünyada izlenmeye çalışılan ortayolcu CHP politikaları için doğrudan dahil olunamayacak kadar riskli görülüyordu. Kemalistler bu yolla ülkede kapitalizmi geliştirebileceklerini ve gerektiğinde DP devletin bekasına zarar verirse sivil ve askeri bürokrasiyi elinde tutan kendileri tarafından DP'yi tasfiye edebileceklerini planlıyorlardı. İkinci paylaşım savaşı sonrası “başka bir dünya kurulmuştu ve Türkiye bu dünyada bir şekilde yerini almalıydı” Menderes ve DP kadroları için bedeli ağır da olsa Türkiye burjuvazisinin çıkarlarına uygun yerde konum alarak hizmet ettiler.

DP dönemi, 1923-50 dönemine kıyasla Türkiye kapitalizminin atılım yıllarıdır. Marshall planına dahil olma ve batıya bağlanma İnönü iktidarının son döneminde başladı, keza Köy Enstitülerinin kapatılması, dinsel eğitimin ilk adımlarının atılması da öyle. Fakat bu yönelimler Menderes döneminde sürece damgasını vuran olgulara dönüştüler. Türkiye Kore'ye asker gönderdi, 700 Anadolu evladı Koreli kardeşlerine kurşun sıkarken öldü ve bu sayede Türkiye NATO ya kabul edildi. Osmanlı'dan beri süregelen “gizli devlet” geleneği ve aygıtları, NATO konseptine göre yeniden yapılandırıldı, ÖHD-Kontrgerilla kuruldu. Batıdan alınan kredi ve borçlanmalar, Türkiye kapitalizminin tarımda uzmanlaşması

koşuluna bağlandı. Yollar, köprüler, barajlar, alt yapı yatırımları, tarımda makineleşme vb., kapalı köylü ekonomisini parçalayıp hızla iç pazara bağlarken; Türkiye kapitalizminin dünya pazarına ve kapitalist-emperyalist dünya sistemine entegrasyonunu da hızlandırdı. Bağlı olarak toplumsal mobilizasyon görülmemiş oranda hızlandı. Köyden kente göç patladı. Büyük şehirlerin nüfusu hızla artarken, fabrika bölgelerinde ve kentlerin çeperinde gecekondu semtleri büyümeye başladı vb. Özetle Menderes dönemindeki hızlı ve çarpık kapitalistleşme; köylülüğün çözülmesi ve işçileşmeye paralel olarak işçi ve emekçi hareketlerinin nesnel temellerini güçlendirmiştir. Örneğin Cumhuriyet tarihinin ilk yasal sendikası olan Türk-İş'in -Amerikan modeline göre baştan kötürüm doğması bir yana- kurulmasını zorlayan koşullar işaret edilen olgularda gizlidir.

Öte yandan burjuvazinin iktidardan dışlanan kesimleri, özellikle de Kemalist asker-sivil bürokrasi, kentli modern orta sınıflar, eğitimliler daha ilk günden DP iktidarına alerji duymuştur. Ordu içindeki ilk cuntalaşma eğilimleri, Kemalist üniversitelilerin fikir kulüpleri biçimindeki ilk örgütlenme girişimleri 50'li yılların ortalarına rastlar. 1955'deki seçim başarısından başı dönen Bayar-Menderes ekibi, "yeter söz milletin" türünden demagojik söylemleri ve özgürlük vaatlerini hasır altı ederek despotik uygulamalara hız verir. 1951 tevkifatıyla komünistlere ve aydınlarla, 1955 6-7 Eylül'ünde azınlıklara yönelen devlet terörünün kapsamı Menderes iktidarının ikinci döneminde genişler, CHP tabanını ve Kemalist kadroları da hedeflemeye başlar. 1955 sonrasında ekonomide de işlerin iyi gitmemeye başlaması, toplumsal huzursuzluğu artırır. Sömürü-baskı sarmalı hızlanır. DP, Vatan Cephesi'ni kurarak toplumsal kutuplaşmayı körükler, Tahkikat Komisyonu marifetiyle fişleme, teşhir ve zorbalığa hız verir. Tepki olarak büyük kentlerde gençlik hareketleri patlak verir ve hızla yaygılaşır. CHP'nin ya da Kemalist siyasi-ideolojik geleneklerin etkisiyle Kemalizmi bayrak edinen gençlik hareketi; bu formun içinde içeriği berrakça tanımlanmamış da olsa, kesin ve net olarak özgürlük talep ediyordu. Başka sözcüklerle gençler, Menderes'in vaat edip ayaklar altına aldığı özgürlük bayrağını, şimdi Menderes'e karşı sallıyorlardı. Cuntacılar, 27 Mayıs 1960 darbesini bu zemine dayanarak ve başta gençlik olmak üzere halkın bir kesiminin faşist baskılara karşı özgürlük arayışını istismar ederek gerçekleştirdiler. Berrak bir içeriğe sahip olmamasına, müesses nizamın iktidardaki kliğine karşı muhalefete kliğine yaslanmasına, manipulasyona açık yönlerine ve hatta ma-



nipüle edilmesine rağmen; gençliğin, orta sınıfların ve ezilenlerin bir bölüğünün faşist baskılara karşı özgürlük ve demokrasi arayışı, dönemin toplumsal hareketlerinin nesnel içeriğidir.

### - 1960'lı yıllar: Büyük uyanış...

27 Mayıs askeri darbesi, öncesi-sonrasıyla tartışmalı bir süreç olagelmıştır. Döneme damgasını vuran toplumsal hareketlerin biçimi ve içeriğinin hakkınca değerlendirilip yerli yerine oturtulmadığını söylemek yanlış olmayacaktır. Bu çelişik, karmaşık ve girift siyasal-toplumsal olgu, doğası gereği karmaşık ve çelişkili sonuçlar da doğurmuştur. Gençlik ve aydınlar başta olmak üzere dönemin toplumsal hareketleri 60'lı yıllar boyunca Kemalizmin sol yorumunu esas alan bir ideolojik form içinden sömürü ve baskıya direnme, demokrasi ve bağımsızlık arama yolunu tutmuşlar; TİP, MDD, Dev-Genç'te cisimleşen sol yapılar ise , gerek TKP'den devralınan Kemalist bulaşıklıkla, gerekse dayandığı toplumsal hareketlerin sınıfsal-ideolojik eğilimleriyle popülist temelde bağ kurma ihtiyacının basıncıyla devrim-sosyalizm anlayışlarını sol-Kemalizmle melezlemişlerdir. Sonra değineceğiz, ancak bu çarpık ideolojik form içinde gelişen canlı devrimci öz 71 devrimciliğiyle kabuğunu kırmış; geri dönüşsüz devrimci kopuşuna rağmen 71 devrimciliği ise içinden doğduğu ideolojik rahmin doğum izlerini taşımıştır. Ancak vurgulanmalıdır ki, 71 devrimciliğini karakterize eden şey doğum lekeleri değil, devrimci kopuş ve sıçramadır.

Aynı çelişik olgunun izleri 27 Mayıs darbe gerçeğinde de sürülebilir. Ceza yasasındaki Musollini İtalya'sından alınan anti-komünist 141-142. maddeleri koruyan, ilk bildirisinde NATO ve emperyalist batıya bağlılığını ilan eden, MGK gibi faşist bir kurumu rejimin kumanda tepesi olarak ihdas eden –ki MGK bir NATO modelidir-, ÖHD/kontrgerillaya dokunmak bir yana, sonraki yıllarda Komünizmle Mücadele Dernekleri, ÜO ve Komando Kampları'yla tahkim eden 27 Mayıs darbe dönemi; aynı zamanda görel olarak TC tarihinin en ileri Anayasasını da yürürlüğe koymuştur. Basın, söz ve örgütlenme özgürlüğü yönünde ciddi iyileştirmeler yapmıştır. Bu iyileştirmelerin nedeni, 1950'lerin sonu 60'ların başındaki toplumsal-siyasal olgularda ve toplumsal muhalefetin basıncında aranmalıdır. Menderes iktidarına basınç uygulayan ve cuntacıların “darbe gerekçesi” olarak sundukları özgürlük arayışına kısmen de olsa taviz vermeden, toplumsal meşruiyet kazanamazdı 27 Mayıs darbesi. Şöyle de ifade edilebilir: Bir dizi faşist kurum ve yasa üzer-

inde yükselen Cunta idaresinin toplumsal meşruiyet elde edebilmesi; toplumsal muhalefetin taleplerine kısmen de olsa yanıt verebilmesine bağlıydı. Bu anlamda 27 Mayısçılar bir şey “vermediler”; gençliğin ve toplumsal muhalefetin basıncına, özlemlerine - bu basınç örgütlü olmasına rağmen- boyun eğmek, taviz vermek zorunda kaldılar.

Gençler, işçiler, aydınlar; darbe dolayısıyla da olsa kazanılan kısmi özgürlükleri 27 Mayıs öncesi savaşımalarının ürünü görüyor, gelişkin bir moral ve özgüvenle ileriye atılıyorlardı. Elbette tarihsel kökleri de olan ideolojik yanılsamaları 27 Mayıs pekiştirdi. Düzenin temel kurumu olan Ordudan “ilericilik” bekleme, Kurtuluş Savaşı’nın, Kuvva-i Milliye anılarının mistifike edilip yüceltilmesi, Kemalist “anti-emperyalizm”in, devletçiliğin, kalkınmacılığın vb. “devrimcilik” addedilmesi türünden yanılsamalar, 27 Mayıs’ın “ilericiliği” efsanesi ile birlikte derinleşti. Aynı anlama gelmek üzere, toplumsal hareketin ideolojik formuyla sınıfsal-devrimci içeriği arasındaki gerilim de arttı. Bu gerilim 60’lı yıllara damgasını vurdu: İçeriği emekçi-devrimci karakterde gelişen hareketin, kendisini kuşatan Kemalist ideolojik formu patlatması, örgütlerin bölünüp parçalanması olarak tezahür etti. Bu bölünüp parçalanmaların içinden 71 devrimciliği kristalize olurken, diğer yandan da ilkesiz rekabet, kör düşüşü ve grupçuluk virüsü daha o yıllarda solun kök hücrelerine sindi. Eski TKP kadroları arasındaki rekabet ve hizipleşmelerin tatsız anıları da 60’lı yıllara ve 71 devrimciliğine iyi bir miras bırakmıyordu. Bu olumsuz miras 60’ların ikinci yarısının çalkantıları, bölünüp parçalanmaları sürecinde derinleşti, 70’ler ve sonrasında ise iyice çığrından çıktı...

60’ların başında TİP ve DİSK kuruldu. Kavel, Sungurlar, Demir Döküm direnişleriyle grev hakkı elde edildi. TİP, 1965 seçimlerinde parlamentoya 15 milletvekili soktu. Parlamentodaki 15 milletvekilinden çok daha önemli olan olgu, sosyalist ve sosyalizan fikirlerin Türkiye ve Kürdistan’ın ücra köşelerine dek yayılmaya başlamasıdır. FKF - Dev Genç, Türkiye’de rastlanmayan ve hala aşılamamış olan muazzam bir gençlik hareketinin birleşik, kitlesel devrimci gençlik örgütü olarak doğdu. Gençlik, devrimci bir maya gibi boykot ve okul işgallerinden grevlere, köylü direniş ve mitinglerine, toprak işgallerine, Doğu Mitinglerine, Zap Suyu’na kardeşlik köprüsü kurmaya, 6. Filo protestolarına koşturdu. İşçiler, köylüler, gençler, memurlar, kıpırdanmaya ve örgütlenmeye başlayan Kürtler ve nihayet dönemin zirvesi olan 15-16 Haziran 1970 işçi direnişi, Türkiye tarihinde o güne dek görülmemiş bir fırtına olarak patlak

verdi: İşçiler, emekçiler, ezilenler ilk kez ve görülmemiş bir kitlesellik ve yaygınlıkla siyaset meydanına adım atıyorlardı: 71 devrimciliği işte bu toplumsal hareketlerin içinden doğmuştur.

### - Entellektüel iklim

İçte ve dışta dönemin siyasal, ideolojik ve entellektüel iklimine değinmeden 71 devrimciliğini tanımlamaya kalkışmak eksiklik olur.

II. Dünya Savaşının sonunda klasik sömürgecilik çöktü. Çin devrimi ve Hindistan'ın bağımsızlığını kazanması Asya'yı temellerinden sarstı. Afrika'dan Latin Amerika'ya uzanan ulusal kurtuluş mücadeleleri, Üçüncü Dünya tabir edilen sömürge, yarı sömürgeleri muazzam devrimci güçler olarak tarih sahnesine çıkardı. Yenilgiye uğratılan Fransız sömürgeciliğinin yerini alan Amerikan işgaline karşı Vietnam ulusal kurtuluş mücadelesi, Cezayir ve Küba devrimleri, Filistin direnişi döneme damgasını vuran mücadelelerdi. Mao, Che, Castro, Ho Amca, Tatar Ramazan, adı Bahtiyar, Amilcar Cabral, Lumumba, sonraları Arafat dönemin sembol isimleridir. Türkiye'de farklı dinamikler üzerinde yükselse de, Avrupa'da patlak verip tüm dünyaya yayılan 68 gençlik isyanı, 60'lı yılların devrim fırtınalarıyla sarsıldığını gösteren bir diğer olgudur. Türkiye solu ve ezilenleri bu fırtınalardan çok yönlü ve derinden etkilenmiş ve kendi yerelinden dünya devrim hareketlerini beslemiştir.

Mihri Belli'nin E. Tüfekçi mahlasıyla YÖN dergisinde yayınlanan "Milli Demokratik Devrim" makalesi, dönemin baskın ideolojik eğilimlerini yansıtır. Bu makale, bir bakıma 60'lı yıllar boyunca süren tartışma ve bölünmelerin eksenini olmuştur. Makale, "üçüncü dünyacılık" olarak adlandırılan uluslararası ideolojik yönelimlerin izdüşümüyle TKP'den devralınan Kemalizm kuyrukçuluğunun uyumlaştırılması, sentezidir. Değinilen İç ve dış ideolojik etkenler çelişik ve "eklektik" bir bileşim oluşturmamış; bilakis belirgin bir "iç tutarlılıkla" birbirini tamamlamıştır MDD tezinde. Doğan Avcıoğlu'nun kurduğu Yön dergisi, Türkiye'nin seçkin entellektüel birikiminin kürsüsü olmuştur. Avcıoğlu, Kemalizmin sol yorumu üzerinden bağımsızlık-kalkınma-aydınlanma çizgisiyle özetlenebilecek bir tür burjuva sosyalizmi öneriyor ve sol-cunta eliyle askere dayanarak iktidar olmayı hedefliyordu. Mihri Belli benzer bir çizgiyi, "asker-sivil aydın zümre" formülasyonu ile özetliyordu. TİP, parlamenter yolla ulaşılabilecek sosyalist devrimi savunuyordu. Ancak TİP'in sosyalist devriminin talepleri ve içeriği, MDD'cilerin demokratik devrim programından farksızdı; fark isimlendirmede ve parlamenter yola da-

yanan iktidar stratejisindeydi. Örneğin TİP milletvekili Çetin Altan'ın meclis kürsüsünden dile getirdiği, "Türkiye'nin her karış toprağı emperyalizmin işgali altındadır" sözlerinin altına hangi MDD'ci imza atmazdı ki?

TİP'e dolaylı yollardan etki eden eski TKP kadroları bağlamında, TİP çizgisinin Kruşçev dönemi Sovyet çizgisiyle paralelliği tartışma dışı bırakılmamalıdır. "Barış içinde bir arada yaşama", "barışçıl geçiş" ve "kapitalist olmayan yoldan sosyalizme geçiş" önermeleri dönemin Sovyetçi çizgisinin ana eksenleridir. Özellikle son önerme, Sovyetler'in, ulusal kurtuluş savaşlarını etki altına alarak hegemonya alanlarını genişletme yöneliminin ideolojik formülasyonuydu, Afrika ve Ortadoğu'da etkili de oldu.

Çin ve Küba devrimleri, Asya, Afrika ve Latin Amerika'da süren silahlı ulusal kurtuluş mücadeleleri ve gerilla savaşlarıyla doğallıkla rezonansa giriyor ve tüm önceki döneme damgasını vuran Sovyetler'in ideolojik-politik hegemonyasını çatlatıyordu. Dünya komünist hareketi tam da bu ekseninde bölündü. Çin ve Mao çizgisi Sovyetçi çizginin karşısına dikildi, onu gerilettil ve devrim mücadeleleri içindeki nüfuzunu hızla yaygınlaştırdı. Tüm dünyada diri devrimci güçler, doğallıkla Mao ve Che'de cisimleşen yeni ideo-politik eksenin çekimine kapılmaya başladılar.

TİP, topraklarımızdaki sosyalist, emekçi ve devrimci birikimi önce bünyesinde topladı, genel çizgilerle sosyalist ve devrimci fikirleri yaygınlaştırdı; fakat devamlı bünyesinde toplanan birikim TİP'in parlatemeterist, pasifist ideo-politik çizgisiyle yürüyemez hale geldi. TİP, bu gerilimin basıncıyla çatladı. Mahir, Deniz ve İbo başta olmak üzere, başlangıçta hepsi TİP'li olan gençlik kitleleri TİP'ten koştular. Gençliğin devrimci arayışlarının ana rahmi başlangıçta Dev-Genç oldu. Dev-Genç, TİP'ten kopmanın ötesinde Mao, Castro, Che çizgilerinden derinden etkilenecek, M. Belli ve Avcıoğlu'nun sol-cuntacı, Kemalist tezlerinden de uzaklaşıyor, devrimci bir kopuşa doğru ilerliyordu. Buna rağmen M. Belli'ci ve Kemalist etkilerden tam anlamıyla kurtulunduğu söylenemez. Yine de şunun altı çizilmelidir: Sorunlu ideo-politik yapısına rağmen MDD ve MDD'cilik; TİP parlamentarizmi-reformizmine duyulan devrimci tepkinin toplandığı ideolojik merkez oldu. 71 devrimciliğinin üç ana akımı, hızla farklılaşıp ayrışarak MDD ekolünün içinden doğdular.

Dr. Hikmet Kıvılcımlı, kendine özgü ağırlığını sözü edilen dönemde de korudu. Doktorculuk gençlik ve halk hareketleri içinde güçlü bir akı-

ma dönüşemedi. Dönem açısından Kıvılcımlı'nın ayırıcı özelliklerinden birini vurgulamak gerekirse; devrimci temelde işçi sınıfını esas almada ısrar etmesidir. Çünkü TİP'in, "işçi sınıfı-sosyalist devrim-parlamentarizm" kavramlarında cisimleşen çizgisine duyulan tepki, devrimci yönetime giren akımların tamamında "işçi sınıfının fiili önderliği" anlayışından uzaklaşmaya yolaçmıştı ve bu tabloda Doktor'un ısrarı önemliydi.



## II. Dönem: 1971-2000

### *Mahir-Deniz-İbo: Göğü fetheden öncülerimiz...*

Gittikçe hızını ve şiddetini artıran mücadele, Dev-Genç'te cisimleşen kitlesel devrimci gençlik örgütünün ötesinde arayışları koşulladı. Kontrgerillanın sivil uzantıları olarak örgütlenen Komünizmle Mücadele Dernekleri, Komando Kampları, MHP ve Ülkü Ocakları, halkın ve devrimcilerin üzerine saldırtıldı. Silahlanma ve illegal örgütlenme ihtiyacı sırf faşist saldırılar nedeniyle değil; 60'lı yıllar boyunca olgunlaşıp damıtılan devrim stratejilerine hayat verme bağlamında da yakıcı hale geldi: THKP/C, THKO ve TKP/ML- TİKKO böyle doğdular. Bu üç örgütte cisimleşen 71 devrimciliği bir kopuştur; 1920-60 dönemine damgasını vuran TKP çizgisinden kopmuş, 60'lı yıllar boyunca oluşan birikimi bir üst noktaya sıçratmıştır. Lenin, "bir örgütün niteliğini belirleyen şey eyleminin içeriğidir" der. Eleştirel temelde öncülerimiz kabul ettiğimiz bu üç örgüt, eylemlerinin içeriğiyle salt TKP çizgisinden kopmamıştır; kopuşa asıl rengini veren şey müesses nizamla elde silah uzlaşmaz bir kavgaya girmeleridir. İnsiyatif, yaratıcılık ve atılganlıklarıdır. Para yoksa para, silah yoksa silah bulmaları, teori yoksa teori oluşturmalarıdır. Göğü fetheden cüretleridir. Türkiye devriminin görevlerine hazırlanmak ve Filistin devrimiyle aynı siperlerde dövüşmek için sınırları(nı) yıkan Enternasyonalist ruhtur. Mahir'in, Deniz'ler için Kızıldere'de ölüme gitmede tereddüt etmemesi, İbo'nun Diyarbakır zindanlarında ser verip sır vermeyerek ölümsüzleşmesi, Deniz'in idam sehpasındaki son sözleridir: "Yaşasın Marksizm Leninizm! Yaşasın Türk ve Kürt halklarının ortak mücadelesi!"

Bunların her birini ve tümünü tereddütsüz mirasımız, tarihsel köklerimiz olarak benimsiyoruz. Neyi sahiplenip neyi reddettiğimize ilişkin bir katalog çıkarmayı gereksiz görüyoruz. Asıl sahiplendiğimiz ve kendimizi bağladığımız nokta 71 kopuşudur; devletle, rejimle, emperyalizm, faşizm ve müesses nizamla uzlaşmaz ve geri dönüşsüz bir kavgaya atılma cüretidir. Zaaf ve yetmezlikleri bir yana; bu kopuş olmadan de-

vrimcilik mümkün değildir ve TDH'nin sonraki gelişimi 71 kopuşu zemininde yaşam bulmuştur.

Ana çizgileriyle zaaf ve eksikliklere gelince, örgütsel yapı ve kurumlaşmaları son derece zayıftı. Kuruluşlarının üzerinden bir-iki yıl geçmeden cuntayla girdikleri sert çarpışmada her üç örgütte neredeyse fiziken tasfiye oldular. Her biri açısından görelî farklılıklar olsa da, Türkiye gerçekliğini ML teori ışığında derinden kavrayan devrim stratejileri inşa etmek ve stratejik bir ferasetle bu çizgiye hayat vermekten çok, model teoriler ithal edildi. Memleket gerçekliği bu teorilerle uyumlulaştırılmaya çalışıldı. Üzerine sonraki devrimciliğin inşa edileceği kopuş olarak sahiplenilen 71 devrimciliği; devrimin ve örgütlerin sürekliliği, Marksist teoriye hakimiyet ve Türkiye gerçekliğinin ML analizi, devrimimizin komünist çizgisinin oluşturulması, stratejik ufuk ve derinlik bağlamlarında devrimci eleştiri - öz eleştirinin konusudur. Başka sözcüklerle eskiden kopuş temelinde şekillenen devrimcilik, bu unsurlarla zenginleşmek zorundaydı ve zorundadır.

İbo'nun Kürt sorunu ve Kemalizm hakkındaki görüşleri kazanım hânemizdedir. Fakat özellikle 1950'lerden bu yana çarpık da olsa hızla kapitalistleşen Türkiye'de Çin modeline göre bir devrim mümkün değildir ve değildir. Çin devriminin şablon olarak ülkemize uygulanabilmesinin imkansızlığı bir yana kuşkusuz Mao Zedung'un özgün devrimci öğretisi tüm dünya devrimcileri için tükenmez bir "nasıl yapmalı" ders kaynağıdır.

Teorik temelleri diğerlerinden daha zayıf olan THKO'daki belirgin Kemalist etkileri sahiplenemeyiz, ama Deniz gibi kitleleri sarsıp sürükleyen liderlere sahip olmadan bir devrim gerçekleştirilebilir mi? Ki Deniz'in son sözleri de yukarıda hatırlattığımız gibi, "Yaşasın Marksizm-Leninizm! Yaşasın Kürt ve Türk halklarının ortak mücadelesi!" olmuştur.

Mahir'deki sınıf ve kitle vurgusunun zayıflığını, halkçı öğeleri, sol Kemalizme biçtiği rolü tartışabiliriz; ancak kır-şehir, parti-cephe, barışçıl-silahlı mücadele alanlarına teorisinde yer açan esneklik ve kapsayıcılık, hem sonraki dönemde THKP/C geleneğinin bereketli yayılmasına imkan tanımış, hem de Türkiye yereline hitap etmede dogmatizmden uzak bir esnekliğin yolunu açmıştır. Keza Mahir'in, "emperyalizm içsel bir olgudur" tespiti, anti-emperyalizm meselesini her türden milliyetçi sapmadan ayıran olaganüstü devrimci değerini günümüzde de korumaktadır.

## 1970'li yıllar: Zafer imkanından yenilgi çıkmazına...

“Sosyal gelişme ekonomik gelişmeyi aşmıştır”; Cunta şefi Memduh Tağmaç'ın bu sözleri, 12 Mart askeri darbesinin gerekçesini veciz biçimde anlatır.

Devrimci hareketi ezen 12 Mart Cuntası, devlet içindeki dengeleri yerli yerine oturtamadı. 1950'lerden, özellikle de 27 Mayıs 1960'dan beriye süre gelen rejim içi kutuplaşma ve gerilimler (Talat Aydemir'lerin asılması vb.) 12 Mart ve sonrasına sarktı. 9 Mart'taki sol cunta tasfiye edildi ve yerine 12 Martçılar geçti. 1974 Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde ordunun adayı seçilemedi vs. 12 mart sonrası hızını artıran toplumsal uyanış, rejimdeki zaaf ve çatlağın açtığı boşluktan da hızla ve doğallıkla faydalanmıştır. Fakat sonraki yıllarda tablo tersine döndü: 12 Eylül, 12 Mart'ın yarım bıraktığını tamamladı. 12 Mart'tan 12 Eylül'e rejim, kendini onarma ve tahkim etme becerisini gösterdi; devrimci hareket ise 71 devrimciliğini geliştirmek bir yana, bir tür mirasyedi gibi davrandı.

60'ların sonunda yaygınlaşan ve 15-16 Haziran işçi direnişiyle zirveye ulaşan toplumsal hareketler, 12 Mart tarafından kötürümleştirilip tesfiye edilememiş, kısa bir duraksamanın ardından daha da güçlenerek geri gelmiştir. 1974-80 devrimci parantezinde devrim-karşıdevrim denklemi iç savaşın eşiğine dayanmış, resmi rakamlara göre çatışmalarda beş bin insan ölmüştür...

12 Mart'ta fiziken tasfiye edilen 71 devrimciliği, önderlerinin ve ölümsüz kadrolarının manevi mirası olarak ezilenlerin elinde bayraklaşmıştır. Ezilenler, akacak kanal arayan eylemli uyanışlarının moral ve manevi bayraklarını 71 devrimci önderlerinde bulmuş; devrimci örgütler ise 71'in teorik-stratejik konseptiyle büyük oranda kopuştukları halde - bunu, olumlu/olumsuz bir değer hükmü yüklemekten, bir durum tespiti olarak vurguluyoruz- 71 devrimci önderlerini, tıpkı uyanan kitleler gibi bayraklaştırmışlardır. Bu tutum, manevi mirasa sahiplenme anlamında olumlu; 71'i aşmayı gerektiren görevleri perdelemesi bağlamında sorunlu bir tutumdur. Keza iç tutarlılıktan da yoksundur. TKP/ML TİKKO, İbo'nun çizgisini sürdürmede ısrarcı olmuştur. Fakat bu iç tutarlılık, İbo'nun çizgisinin Türkiye devrimine yanıt olma bağlamında tartışılmasına engel değildir. THKO'nun devamcılarının, THKO ile çizgi bağından hiç söz edilemez. Deniz başta olmak üzere THKO önderleri, salt manevi ve sembolik bayraklar olarak taşındı ardıl örgütler tarafından. Benzer bir durum Mahir için de geçerlidir. Etkili ve büyük ardıl örgütlerin Mahir'in



çizgisiyle, devrimciliği sürdürme ve genel devrimci yönelim dışında pek bir bağı kalmamış; sonrasında orjinal çizgiye dönüşü zorlayan nispeten küçük gruplar da etkili olamamıştır. Yine de vurgulanmalıdır, iç tutarlılık ve çizgi meseleleri bir yana; 71'in mirası, 70'li yıllara damgasını vuran büyük mücadelelerin nehir yatağı olmuştur.

71'de anlaşılır olan yetmezlik ve sınırlılıklar, 71 sonrasında anlaşılmaz ve kabul edilemez. 71'den günümüze uzanan süreçte devrimci hareket, 71'in devrimci mirasını sahiplenirken eksikliklerini aşan, devrimciliği zenginleştirip geliştiren, bir bakıma ustalaştıran bir çizgide ilerleyebilirdi: Bu başarısızdı. 70'li yıllar boyunca binlerce şehide malolan dışa dış bir antifaşist mücadele yürütüldü; ancak birakalım 71 devrimciliğinin yetmezliklerini aşmayı, onun kimi asli özellikleri dahi zedelendi. Örneğin Deniz'ler için Kızıldere'de ölümü kucaklayan Mahir'in yarattığı değerlerden, sol içi çatışmalarda devrimci kanı akıtmaya uzanan çizgi bu erezyonun tipik görünümünden biridir. Doğru veya eksik, 71 devrimciliği inandığı çizginin arkasına tüm varlığını koyarak, teori ve pratiğin, söz ve eylemin uyumunu yakalamıştır. 70'ler sonrasında ise bu uyum büyük oranda yıkıma uğramıştır. 70'li yıllar boyunca ezilen milyonların mücadele sahnesine çıkması ve solun, iç savaş eşiğine dayanan çatışmalardan geri durmaması, devrimci hareketin zaaf ve yetmezliklerinin hakkınca tartışılmasını engellemiş, bir bakıma perdelemiştir. Kitle hareketleri ve çatışmalar bir yana, devrimci hareket kendi özgül alanında, devrimcilik sahasında; örgüt, politika, ideoloji, teori, strateji ve taktikler, ittifaklar vb. alanlarda 71 devrimciliğinin üzerine ne eklemiştir? Bu konuda spekülasyona açık yorumlara gerek yoktur; 12 Eylül yenilgisi nesnel bilançoğu olanca acımasızlığıyla önümüze koymuştur...

### - Çifte kısaç: Faşist terör ve Karaoğlan efsanesi

Gençlik 60'larda olduğu gibi 74'te de yeni dönemin katalizörü oldu. Devrimci gençlik hareketinin karşısına, kontrgerillanın sivil aparatı MHP/ÜO kan dökücü bir bastırma gücü olarak dikildi. Süreç nasıl başladıysa, elbette kapsamını genişleterek, öyle gitti. Anti faşist mücadele 70'lere damgasını vurdu ve tüm diğer mücadelelerin ekseni oldu. Örneğin TA-RİŞ direnişi, işletmedeki faşist kadrolaşmaya karşı anti faşist işçi direnişi olarak başladı ve gelişti.

Rejim, bir yandan MHP/ÜO ve kolluk güçleri eliyle toplumsal muhelefeti şiddetle ezmeye çalışırken; diğer yandan Ecevit'in burjuva reformizmiyle tuzaklayarak devrimciliğin altını oyma, mücadeleyi düzen içi

kanallara akıtma yolunu tuttu. (Toplumsal-siyasal süreçler komplolarla, toplum mühendisliğiyle vs. açıklanamaz, yukarıdaki tespit kolaylaştırıcı bir vurgu olarak anlaşılmalıdır.) Ecevit'in, "toprak işleyen su kullananın" türünden demagojik, popülist sloganları devrimci uyanışın önünü açmadı; aksine Ecevit, 60'larda başlayan 12 Mart'ta duraklayan devrimci uyanışın daha da güçlenerek geleceğini sezdiği için bu sloganları üretti. Yükselen dalganın üzerine binmeye çalıştı ve bindi.

Ecevit önemli bir figürdür. "Anadolu mazlumlarının" kültürel kodlarına nasıl güçlü ve başarılı bir hitaptır "Karaoğlan" efsanesi. Düzgün Türkçesi, şehirli terbiyesiyle kentli modern orta sınıflara, eğitimlere nasıl güçlü bir hitaptır Ecevit imgesi... Ecevit tüm bu özellikleri ve tuttuğu sol söylemle uyanış halindeki ezilenlerin gönlünde taht kurmaya başladı. CHP'nin geleneksel sınırlarını yıkıp muhafazakar kitlelerden de destek aldı. Oy oranlarını yüzde 42'lere kadar yükseltti. Devrimci hareketin tabanı da bu rüzgardan etkilendi. Buraya kadar herşey normaldir; normal olmayan soldaki en güçlü akımların CHP, Ecevit ve Kemalizm'le oportunist flörtü sürdürmeleri, TKP türünden yapıların düpedüz kuyrukçuluğa soyunmalarıdır. Devrimci hareketin CHP, AP, MSP vd. düzen partilerinin tabanındaki emekçilerle ilişkilenmeleri, hatta odaklanılan alana özgü esnek söylemler tutturmaları normaldir. Normal olmayan, ideolojik bulaşıklığa oportunist ve popülist temelde kapı aralamak, ideolojik hegemonyayı Ecevit türünden aktörlere kaptırmak ve günün sonunda minderden mağlup ayrılmaktır. Her bir akım açısından bu oportunist-popülist zaafın bilançosu çıkartılabilir, ancak TKP, DY ve HK gibi güçlü akımların tabanlarının CHP-Ecevit-Kemalizm eksenine hemhal oldukları bir vakıdır; eh bu da zaten devrimci hareketin ana gövdesi demektir...

TKP, ele geçirdiği Türkiye işçi hareketinin diri damarının örgütü olan DİSK'i CHP'nin kapısına bağladı. Aynı TKP, 12 Eylül'ün ilk günlerinde Bizim Radyo üzerinden cuntaya destek atarken (sonraları değiştirdiler bu tutumlarını, fakat 1983 seçimlerinde "sivil seçenek" diyerek Özal'ı desteklediler), bazı DİSK'li sendikacılar da Cunta'nın çağrısına uyarak Selimiye Kışlası önünde teslim olma kuyruğuna giriyorlardı. Bu ve benzeri örnekler, cuntanın neden ve nasıl başarılı olduğunu, devrimci hareketin neden ve nasıl yenilgiye uğradığını gösteren çarpıcı veriler sunmaktadır.

(Cumhuriyet tarihi boyunca Kemalizm'de cisimleşen, fakat İttihat

Terakki'ye, hatta Tazminata kadar uzanan 150 yıllık kökleriyle dayanıklı bir ideo-politik toplumsal olgu olan bu damarla nasıl ilişkilenecek? Köklü toplumsal tabanı olan bu damar, bazen devrimcileşen kitlelerin sırtına biner (1970'ler), bazen 2007 Cumhuriyet Mitinglerinde görüldüğü üzere faşizan darbeci eğilimlere kapılır, şartlar değişir Gezi'nin toplumsal dayanağı olur ya da AKP-İŞİD faşizmine karşı mücadeleye eğilimli hale gelir. Konjonktüre göre ilişkilenemenin biçimi değişebilir; fakat her durumda popülizm ve oportünizmden uzak devrimci bağlar kurmanın yollarını arayıp bulmak hala çözüm bekleyen bir meseledir...)

Öte yandan Ecevit, salt solun altını oymakla kalmadı; 1974 ve 77'deki iki hükümet denemesiyle yüzünü ilk kez sola dönmeye başlayan muhafazakar yoksulları da hayal kırıklığına uğrattı. Ecevit'e duydukları tepki, muhafazakar kitleleri devrimci hareketten de uzaklaştıran bir etken oldu.

Üzerinden atlanamayacak bir olgu da şudur: Devrimci hareket, düzenle sert çarpışmalara girme bağlamında Kemalizm'den kopsa da, ana kadro yapısıyla aydın/üniversiteli gençlik, kitle tabanı bağlamında modern orta sınıflar, Aleviler ve CHP tabanından beslendi. Ezilenlerin şu veya bu bölümünden beslenmekte bir beis yoktur; problem, beslenen damarı hem hakkınca dönüştürememek hem de o toplum kesimlerinin dışına çıkamamak, giderek diğer (Türk-Sünni) ezilen bölüklere yabancılaşmak ve onları gericilik ve faşizmin eline terketmektedir. Devlet, toplumsal yarılmayı tam da bu eksene oturtarak devrimci hareketi belli alanlara hapsetme ve ezilenlerin diğer bölüklerini yedekleme yolunu tutmuştur. MHP'nin uğursuz rolü ve Erbakan MSP'sinin oluşturduğu gerici baraj bu vesileyle vurgulanmalıdır. Çözümü kolay olmayan bir meseledir bu. Devrimci hareketin bu zorlu konuda esnek strateji-taktikler, elverişli söylemler, kazanıcı ya da tarafsızlaştırıcı, hiç olmazsa karşı cepheyi parçalayıcı yaratıcı yöntemler geliştiremediği de ne yazık ki bir vakıdır...

### - Demirel: "İti kurda kırdıracağız"

1974 sonrası devrimci halk hareketi, gençlik, işçi ve emekçi hareketlerine paralel gelişen Alevi ve Kürt hareketiyle zenginleşti, kapsamı genişledi. PSK'lı Mehdi Zana'nın Diyarbakır belediye başkanı seçilmesi Kürt uyanışının çarpıcı verilerinden biridir. Azınlıklar, üzerlerindeki ağır baskıdan silkinip hak talep etmeye başladılar. Örneğin Ermeni milliyetinden çok sayıda devrimci kadro mücadeleye atıldı. Aydın ve emekçi kadınlar mücadeledeki etkinliklerini artırdılar. Alevilerin güçlü bir şekilde

saflara katılımı devrimci hareketi güçlendirmenin yanı sıra, düzene de mezhepsel çelişkiler üzerinden manevra olanakları yarattı. Alevi-sünni ve Kürt-Türk halklarının sınırdaş olduğu “tehlikeli kuşak”; Malatya, Elazığ, Sivas, Kayseri, Maraş, Antep, Adıyaman, Çorum yörelerinde kontrgerilla tertipleriyle bir halklar boğazlaşması yaratılmaya, ezilenler birbirine kırdırılmaya ve bu sayede darbe için elverişli zemin yaratılmaya çalışıldı. Maraş, Sivas ve Çorum katliamları bu konseptte bağlı olarak devlet eliyle örgütlendi. Bu faşist tertiplere rağmen 70’li yıllarda sınıflar mücadelesi mezhepsel ve ulusal eksenlerde değil, politik ekseninde; faşistler (sağ )- devrimciler (sol) olarak saflaştı ve gelişti. Yine de devletin bu alana yaptığı yığınağın tümünden etkisiz olduğu söylenebilir. 80 sonrası başkaca dinamiklerin de etkisiyle devletin 60-70’lerde körüklemeye başladığı sahte ve yanlış saflaşmalar yaygınlaştı.

Her iki akımın da tarihsel kökleri vardır; ancak MHP ve MSP (o zamanlar Milli Nizam Partisi) 60’ların sonunda yükselen solun önüne set çekmek için örgütlenip sahneye salındılar. Bu gerici faşist dinamik, bir NATO-ABD konsepti olan anti komünist Yeşil Kuşak projesinin Türkiye ayağıdır. Devlet fideğinde geliştiler. 12 Mart sonrasında Necmettin Erbakan, bizzat cunta eliyle yurt dışından Türkiye’ye getirilerek parti kurması istendi. Ardından da Ecevit CHP’siyle koalisyon kurarak hükümet etme mevkiine yükseldi. Rejimin sivil faşist muhafızı olarak örgütlenen MHP, AP ve MSP ile birlikte karşı devrimci Milliyetçi Cephe (MC) hükümetlerinin değişmez aktörü oldu. Cunta yıllarında Kenan Evren “geleceği sürdürdü”. Elde Kuran meydan meydan gezerek, İmam Hatiplere, tarikatlara yol vererek, Türk-islam sentezini Kemalist ritüellerle birlikte resmi ideoloji düzeyine yükselterek, sola set çekme ve oligarşik rejimi Türkçü-İslamcı toplumsal destekle tahkim etme yolunu tuttu.

(İşler kontrolden çıktığında ise, yığınların -Alevilerin, kentli modern sınıfların, aydınların vb.- öfke ve arayışlarını “Kemalist ilericiliğe” yedeklemeye, 28 Şubat’lara ve 2007’ye kadar süren cuntacı entrikalara dolgu malzemesi yapmaya çalıştılar. Ekseni Türk milliyetçiliği olan dinci-muhafazakar ve Kemalist tahteravalli durmadan yer değiştirdi; hangi kefe ağır basarsa bassın işçi, emekçi ve ezilenler kaybetti, düzen kazandı. Çünkü tahteravelli ezilenlerin sırtına kuruludur. Bugün ortalığı kasıp kavuran AKP-İŞİD faşizmi, devletin 50 yıldır bu alana yaptığı “yatırımların” zehirli meyvesidir: Kemalist devletin temel kurumlarından olan Diyanet eliyle formatlanmış, sola karşı önü açılmış, halkın sahte

saflaşmalarla bölünmesi için körüklenmiş ve nihayet bugünkü noktaya varılmıştır... Elbette Kemalizm ve CHP'nin çekimindeki emekçilerle bağ kuracağız. Elbette AKP ve halk islamının etkisindeki emekçilere ulaşmaya çalışacağız. Ama terazinin her iki kefesinin de; Kemalizmin de politik islamın da sınıanıp tükendiğini, bu iki aktör şahsında bir bütün rejimin tıkanıp, tek çıkışın devrim ve sosyalizmde olduğunu haykırarak yükseleceğiz. Bu genişçe parentezi açtık, çünkü Türkiye son derece köklü, dayanıklı siyasi gelenekleri olan bir ülkedir; bu anlamda bir bakıma dün bugündür, bugün de dündür... )

Devam edelim. 70'li yıllara damgasını vuran anti faşist mücadele bir kaçınılmazlıktı. Faşist saldırılara direnmeden ayakta durulamaz, yol alınmazdı. Ancak düzenin milliyetçilik, muafazakarlık ve MHP'de cisimleşen sivil faşizme, sünni islami gericilik vb. alanlara yaptığı yatırımın taban tutması; dönemin anti faşist mücadelesinin ötesinde bugün de hala yakıcı bir problemdir. Devrimci stratejinin ana meselelerinden biridir. Sorun devrimci hareketin antifaşist mücadele yürütmesi değildir; giderek bu alana hapsolması, muhafazakar-faşist cepheyi dağıtacak, tarafsızlaştıracak, mümkünse o sahadan kuvvet devşirecek strateji ve taktikler geliştirememesi, daha da önemlisi gündelik mücadeleyi bir devrim stratejisi temelinde yapılandıramaması ve düşmanın dayattığı eksende sürüklenerek insiyatif üstünlüğünü yitirmesi, yenilgiye sürüklenmesidir.

### **- Bereketli topraklar: 52 parça sol...**

1974 Ecevit affıyla hapisneden çıkan kadrolar, genelleme yapılamaz ama, büyük oranda geriye düşmüşlerdi. Yükselen devrimci dalga, geriye düşen kadroları ileriye itti: 74 sonrası devrimci önderlikler -istisnalar bir yana- esasen yükselen dalganın ileriye ittiği önderliklerdir. Bu temel zaafın tüm süreç boyunca "önderlik yetmezliği" olarak işlediğini söylemek yanlış olmayacaktır.

1960'ların siyasi bölünmeleri ideolojik prizmadan kırılıp-çarpılarak süzülse de sınıfsal, toplumsal, tarihsel ve uluslararası etkileşimlerle gayet uyumludur. Deyim uygunsu, "bu da nereden çıktı" diyebileceğiniz anlaşılmaz ve absürt çok az şey vardır 60'larda. 70'lerdeki bölünmeler ise bir tür anomali, hatta anomalinin tipikleşmesi olarak cereyan etti. 52 parçaya bölünen sol, hangi toplumsal temelle, ihtiyaçla izah edilebilir ki? Her birinin kendi sembol, ritüel ve "çizgilerine" kerameti kendinden menkul anlamlar yüklediği parça pinçik hala gelmiş sol, hangi ihtiyacın

ürünüdür? Hangi ihtiyaca yanıt verebilir? Bu olguyu gerçeklikten kopuş ve bir tür “ideolojizm” olarak adlandırabiliriz. Bu yapay bölünme, ideoloji ve ideolojizmler, siyasal-toplumsal olguları kendi “teorilerine” eklektik ve zorlama şekilde sokuşturmaya çalışmak dışında gerçeklikle bağlarını koparmışlardı: Niyetlerinden bağımsız, gerçek bir toplumsal dönüşümün değil, bayraklarının, “ideoloji” ve ideolojizmlerinin kavgasını veriyordu pek çoğu; nesnelliğin dili bunu söylüyor. Asıl şaşırtıcı ve takdire şayan olan, tüm bu saçmalıkları dahi ayakta tutacak bir verimlilikle gelişen devrimci halk hareketinin gücüdür. Bu parça pinçik ideolojist yapılar halk hareketine önderlik etmediler; tersine onun sayesinde ayakta kalıp bayrak sallayabildiler. Bu zeminde devrimci kanı dökmeye kadar uzanan kör grupçuluk başat hale geldi; ufku ve dünyası “grubunun” sınırlarını aşamayan bir devrimcilik anlayışının meşrebine gayet uygundur sol içi çatışma, devrimci kanı dökmek vb. Perinçek ve TKP’nin kutuplarını oluşturduğu çatışmalar, giderek herkesi girdabına çekerek yaygınlaştı. SSCB, Çin, Küba, Arnavutluk gibi merkezlere bölünen dünya solunun izdüşümleriydi Türkiye’de tezahür eden; yine de bu bölünmelerin en ağır yaşandığı ülkelerden biridir Türkiye...

### **-Sürüklenme ve yenilgi...**

Düzenin faşist (MHP) ve “reformist” (CHP-Ecevit) çifte kısılcını kırarak stratejik-taktik yetenek sergileyemeyen, bir yandan da birbiriyle didişen sol, olayların peşinden sürüklenmeye başladı. Gelişen halk hareketinin önünü açacak ideolojik, politik, örgütsel ve teorik açılımlar yapamadı. Devrimci ittifaklar geliştiremedi. Silahlı direnişi ve onbinlerce silahlı militanı anti faşist savunmanın ötesinde, ufukta beliren cuntaya karşı direniş ve devrim perspektifiyle hazırlayıp mevzilendiremedi. Egemen sınıfları haklı olarak ürküten cesametine rağmen örgütler ve devrimci halk hareketi, içten içe bir çöküntüyü yaşamaktaydı. 1977 1 Mayıs’ıyla başlatılan kitle katliamları Maraş, Sivas, Çorum katliamlarıyla boyutlandı. Sokaklarda her gün her iki taraftan 15-20 kişi ölmeye başladı. 16 Mart, Balgat ve Bahçelievler türünden katliamlarda devrimciler kitleler halinde öldürülmeye başlandı. Abdi İpekçi, Doğan Öz gibi tanınmış simalar faşist suikastlere kurban gitti. Ecevit dahi suikastten kılıpayı kurtuldu. Bütün bunlara rağmen Çorum ve TARIŞ direnişlerinde görüldüğü üzere halen ağırlığını koruyan devrimci halk hareketi, salt faşist terör, katliam ve provokasyonlar nedeniyle değil; devrimci önderliklerin çemberi yaran, umut veren hamleler yapamaması nedeniyle de

kaotik bir düzleme sürüklenen çatışmalar içinde yoruldu. Cuntacıların amacı da buydu zaten: Devrim kavgasını kaotik bir kördöğüşüne dönüştürmek, halkı yormak ve askeri darbeye rıza üretmek...

1977'den sonra faşistlerle mücadeleyi savumacı ve kaotik bir düzlemde çıkaramayan, ordu ve kontrgerillanın darbeye zemin hazırlama planlarını bozamayan devrimci örgütler; devrimci hareketin tabanı da dahil olmak üzere yorgun halkın cuntaya rıza göstermesine ya da hayırhah bir tarafsızlığı benimsemesine engel olamadılar. Ecevit'çilik üzerinden bizatihi tabanlarına nüfuz eden burjuva reformizmiyle, devrimci önderliklerin yetmezlik ve yeteneksizlikleriyle, faşist katliamların yıldırıncılığıyla, rejimin körüklediği yanlış toplumsal saflaşmaları bozamamaya; toplamda hepsinin bileşkesi olan nedenlerle devrimci hareket, 12 Eylül'ün ön gününe yorgun ve bir bakıma yenik geldi: 12 Eylül devrimci hareketi acımasız bir teste tabi tutarak yenilgiyi açığa çıkardı, nesnel bir olguya dönüştürdü.

Sınıf mücadelesinin bıçak sırtında yürüdüğü bu gibi tarihsel eşiklerde devrime yürüyemezseniz kudurgan bir karşı devrim tarafından ezilirsiniz: Bu yasa 1980 Türkiye'sinde acı bir şekilde bir kez daha doğrulandı.

1980 Mart'ında darbe yapma eğilimini dönemin cumhurbaşkanı Fahri Korutürk'e hissettiren Kenan Evren şu tavsiyeyi alıyordu: "Karda kışta tanklarını yürütemezsin, benzin bulamazsın". Rejimin kumanda tepeleri gösteri için değil, halka karşı kullanmak için tankları çalıştırmak zorunda kalacaklarını hesaplıyorlardı. Kızılay, olası çatışmalar için 16.000 torba kan stoklanmıştı: Hiç birine gerek kalmadı. Devrimci hareket ve halk muhalefeti, Cuntacıları dahi şaşkınlığa uğratarak, kolaylıkla ezildi. Yüzlerce militan Cuntaya karşı direniş cephelelerinde kahramanca ölümsüzleşti. Ancak sürece damgasını vuran direniş değil, yenilgi oldu. Ağır 12 Eylül yenilgisi salt Cuntanın şiddetiyle açıklanamaz; devrimci hareketin 70'lerin sonunda yapısallaşmaya yüz tutan yetmezlik ve zaafı yenilginin ortağıdır.

12 Eylül askeri darbesinin dışsal gerekçelerine gelince; İran devrimi ve SSCB'nin Afganistan'ı işgaliyle paniğe kapılan uluslararası emperyalizm, Türkiye'nin de olası kaybına katlanamaz, derin bir krize sürüklenebilirdi. Türkiye'de komünizm tehtidi ezilmeli, NATO'nun güney kanadının güvenliği sağlanmalı, Yunanistan'ın NATO'ya katılımı türünden konular da aradan çıkarılmalıydı. Sovyetleri çevreleme ve Yeşil Kuşağı güçlendirme politikaları Türkiye'de tahkim edilmeliydi. 12 Eylül'cüle-

rin bayrak edindiği Türk-islam sentezinin, içte solun önünü kesmenin ötesinde, uluslararası emperyalist proje olarak gündemleştirildiği gözardı edilmemelidir.

### **- PKK aynasından yansıyanlar**

Kökü yetmişlerde dalları bugünlerde olan PKK, dönemin aykırı ve en kalıcı politik-örgütsel olgusudur. Kendi başına bir irdeleme konusudur. Genel hatlarıyla PKK'ye bakmak, PKK'yi anlamaya çalışmanın yanısıra Türkiye devrimci hareketine ayna tutmaktır. Burada açtığımız parentez, 70'lerin bir parçası olarak PKK'yi irdelemekten çok; PKK aynasından 70'lerin Türkiye soluna bakma amacına bağlıdır.

PKK, 1970'lerin atipik ve tersine örneğidir. Soldaki genel akıntıya kapılmamış, kendi yolunu izlemiştir. 1968-71'in bugünlere uzanan koldur. Öcalan dahil bütün kurucu kadroları bu dönemde yetiştiler. Bizat Öcalan 71 devrimci önderlerine bağlılığın ifade etmekte, PKK'nin bu dönemin ürünü olduğunu vurgulamaktadır. Teorik ve stratejik planda da 71'in PKK'ye uzanan izleri sürülebilir: Silahlı mücadelenin esas alınması, gerillada cisimleşen öncü savaşı, köylü gerilla savaşı, kızıl siyasi üslerin-kurtarılmış bölgelerin eşdeğeri sayılabilecek yurt dışındaki güvenli üsler; Parti (PKK), ordu (ARGK) ve cephe (ERNK), stratejik savunma, denge, stratejik saldırı aşamaları vb. kavramların tümü 71 devrimciliğinin üç örgütünde vardır. Ulusal meseleye dayanma ve Kürdistan gerçekliğinin uygunluğu bir yana, 71 devrimciliğinin genel çizgileri PKK tarafından geliştirilerek sürdürülmüştür. Türkiye tarafında ardıllarının geliştiremeyerek tıkanışa sürüklediği 71'de açılan devrimci parantez; PKK'nin şahsında Kürdistan'da kapanmamış, geleceğe uzanmıştır.

Lenin'in de sıkça atıfta bulunduğu Alman savaş teorisyeni Clausewitz, cesaret türlerini tasnif eder. Savaşçı için çıplak cesaret yeterlidir, ötesi edinilirse iyi olur, edinilmezse büyük sorun yaratmaz der. (Mealen aktarıyoruz) Ama komutandan, önderden, savaşçı cesaretinin yanısıra başka bir cesaret türünü talep eder: Politik cesaret. Politik cesaret "yumruk sallama" cesareti değil, risk alma, sorumluluk üstlenme, akıntıya karşı yüzme, yeni yollar açma ve girdiği yolda "kamuoyunun" (konumuz bağlamında soldaki hegomonik anlayışların) yargı ve ölçütlerine metelik vermeyen bir özgüvenle yürüme cesaretidir. Eğer tıknefes ve dar görüşlü bir atılganlığın ürünü değilse, bu türden bir cesaretin -ki kısa sürede olayların testinden geçerek anlaşılır ne olup olmadığı- her



bir hamlesi, stratejik bir ufku, çaplı bir önderliğin an'daki yansımaları olarak dizilmeye başlar: 70'li yıllarda ve sonrasında Türkiye solunda olmayan, PKK'de olan tam da budur.

Ulusal sorun zemininde yükselmek PKK'nin Türkiye soluna göre tartışmasız avantajıdır. Fakat neden diğer Kürt örgütleri değil de PKK, neden başarısız 28 isyan değil de 29'uncusu sorularını yanıtlamaz söz konusu avantaj. Kabul edilmelidir, PKK, avantajlı bir zemine yaslanmanın ötesinde, çaplı ve yetenekli bir politik öznedir.

Türkiye solunda PKK'ye karşı iki çarpık tutum baskındır: "Ne olacak canım, ulusal hareket, elbette gelişecek" diyen sosyal şövenizmle malül küçümseyici, kompleksli tutum ve devrimci enternasyonalist çizgide durmalarına rağmen PKK'yi eleştirel irdelemenin konusu yapamayanlar, bağımsız devrimci muhakeme yoluyla PKK'den öğrenemeyenler, giderek kendi bağımsız çizgilerini silikleştirenler. Halbuki Türkiye devrimi Kürdistan'da değil, Türkiye ayağında tıkanmıştır. Devrimimizin Gordion düğümü Türkiye'li, özelde de Türk emekçilerin mücadelesinin Kürt ayağına eş değer düzeye yükseltilmesiyle; Türk ve Kürt halklarının ortak düşmana birlikte vurmalarıyla çözülecektir. Kürt Özgürlük Hareketiyle değeri tartışılmaz dayanışma adına devrimci örgütlerin Türkiye'li renginin silikleşmesi; devrimimizin asıl meselesinin, Türk emekçileri örgütleme işinin ihmal edilmesine takabül eder. Bu yönelim, Türkiye devrimine öncülük iddiasında bulunamaz; Kürdistan devrimine de tayin edicilikten uzak nicel katkının ötesine geçemez. Paradoks gibi görünse de Kürdistan devrimine yapılacak en büyük katkı; Türk emekçilerin devrimci-enternasyonalist temelde örgütlenip savaşıma atılmalarını sağlamaktan geçer.

Ne sosyal şövenler ne de kuyrukçular PKK'den öğrenemez. Dahası her iki anlayış da dünyanın en ücra köşesindeki deneyimleri hararetle incelerken PKK'yi hakkınca irdelememiş; inkarcı, eklektik ya da taklitçi vurguları aşarak PKK tecrübesinden esaslı sonuçlar çıkarmamıştır.

Bu bağlamda 70'lerin başında PKK'de cisimleşen politik cesaret ve önderlik yeteneği meselesine geri dönebiliriz. Eleştirilecek, tartışılacak çok şey var. Değinilen her konunun, dalı-budağı, uzanımları var; ama biz kendimizi mekanik olma pahasına kasten öne çıkarmak istediklerimizle sınırlayacağız.

Türkiye Devrimci Hareketi olayların peşinden sürüklenmeye başlar-

ken, PKK önderliği iki temel işi aynı anda çözümlenmenin adımlarını atıyordu: Kürdistan devriminin çizgisini inşa etme ve bu teori-ideolojiyi içselleştirmiş temel çekirdeğin, kurmay heyetin oluşturulması. Ankara'da Çubuk Barajı etrafında, öğrenci evlerinde bitip tükenmez toplantılarla karakterize olan bu süreç dört yıl sürdü ve 1978'de sona erdi. 78'de Fis köyündeki kongreyle PKK kuruldu ve "ülkeye açılma" hamlesi başlatıldı. Yaygın bir ajit-prop ve örgütlenmenin sonunda esaslı bir savaş cephesi açıldı: Bucak aşiretiyle çatışma. Sömürgeci devleti doğrudan değil, yerel uzantıları üzerinden vuran bu yönelim akılcıdır. Devletin hışmını nispeten ve görece olarak uzak tutmayı gözetken Bucak hamlesi, Kürdistan'ın büyük otoritelerinden birinin karşısına, onunla boy ölçüşmeye cüret eden devrimci bir otorite olarak dikilmiştir. Savaşın başarılı olup olmamasından bağımsız, salt buna cüret etmek bile PKK'yi bir anda etkili bir aktör haline getirdi. Her iki hamlenin de (ideolojik inşa ve Bucak'lara saldırı) karakteristiği; "küçük güçleri doğru manivelalarla büyütme, dört bir yana yumruk sallayarak güçleri dağıtmama, olayların peşinden sürüklenmeme, sınırlı güçleri tayin edici görev ve gündemlere yoğunlaştırarak zinciri doğru halkadan kavrama başarısı" olarak özetlenebilir. Lenin'in de belirttiği gibi, doğru halkadan kavranan zincir, kendisine bağlı diğer görev ve sorunların çözümünün de yolunu açar. Ancak öncelikle doğru halkanın hangisi olduğunu tespit edebilecek devrimci akıl; ve sınırlı güçleri dağıtıp yormadan bu halkada yoğunlaştırabilecek politik cesaret ve irade olmadan bu işler başarılamaz.

Kürdistan'da sol için çatışmaların tarafı olma, şiddeti yer yer yanlış kullanma gibi reddedilecek yönlerini bir yana koyuyoruz, 1979 sonlarında PKK'den etkili bir hamle daha geldi. Önderlik, Cuntanın geldiğini -ki herkes görüyordu- mevcut güçlerle göğüsleyemeyeceğini, örgütlerin ana güçlerini ezdirmemek için güvenli bölgelere güç kaydırılması gerektiğini tespit etti. Türkiye solundan kimi örgütlere de Ortadoğu sahasına çekilerek etkili bir karşı koyuşu örgütlemeyi önerdiler. Bozgun halinde ya da teslimiyetçi ricatı değil; daha etkili savaşmak için geri çekilmeyi savundular. Bu da soldaki akıntıya karşı dikine gitmektedir. Türkiye devrimci hareketi kontrolsüzce yenilgiye sürüklenirken, PKK insiyatifi elden bırakmamış, geri çekilerek karşı saldırıyı örgütlemiştir: 1984 Eruh ve Şemdinli baskınlarıyla başlayan yeni süreç tam da bu yönelimin ürünüdür. Arkası geldi. Cunta karanlığında herkes geri çekilmişken, üç yıl boyunca inatla sürdürülen gerilla savaşı Kürt halkının güven testinden başarıyla geçti ve 1988'de başlayan serhildanlarla

maya tuttu. Sökülüp atılamaz bir toplumsal-siyasal olguya dönüştü. Buradan ötesi zengin ve yaratıcı estrümanlarla, esnek taktiklerle her aşamada hareketin önünün açılmasıdır: Parlamento alanı, Kürt gazete ve TV'leri, birbirini izleyen ateşkes ve saldırılar, dört parça Kürdistan'a yayılma, diplomasi cephesi, kadın ordulaşması, yurtsever İslami ve Ale-vi oluşumlarının önünün açılması, azınlıklara temsil imkanı sağlama, belediyeler, halk meclisleri, şehirlerde milis yapılanmaları, son örneklerde görüldüğü üzere etkili şehir savaşları ve alan tutma denemeleri, Türkiye soluyla etkili ittifak girişimleri, IŞİD'e karşı mücadele, Şengal'de ve Rojava Kürdistan'ındaki etkinlik... Süreç her açıdan tartışılabilir; ancak zengin, esnek ve yaratıcı mücadele-örgüt biçimleriyle ilerleyen taktik-politik hamleler; stratejik ufkun, önderlik yeteneğinin atılan hemen her adımda hissedilmesi ve nihayet akıntıya karşı yüzen özgüven ve politik cesaretin PKK gerçekliğinde yansıması tartışma dışıdır. Yükseldiği zeminin veriminden bağımsız, PKK'yi PKK yapan asli özellik budur. Giriştiği kahramanca mücadelelere, verdiği binlerce şehide rağmen Türkiye devrimci hareketinin ne yazık ki edinemediği vasıf da budur...

1982'de Beyrut'ta kurulan Faşizme Karşı Birleşik Direniş Cephesi (FKBDC), acı bir ironiyle Paris'te sonlandırıldı. Cepheye katılan Türkiye'li devrimci örgütlerin, Türkiye'de ve Ortadoğu'da PKK'yi kat be kat aşan silahlı güçleri vardı. PKK Beyrut'ta imza attığı, Paris'te savunduğu çizgiye sadık kaldı. Yalnız başına da kalsa doğru bildiği yolda yürüdü. PKK işte tam da bu anlamda bir aynadır: Büyük bir mücadele alanı açmakla kalmamış; yukarıda ana hatları vurgulanan davranış çizgisiyle TDH gerçeğine de ayna tutmuştur.

### **- Bir dönemin sonu...**

TDH yetmişlerin sonuna sürüklenerek geldi, Cuntada yenildi. Yenilgiyle esaslı bir hesaplaşmaya girişemedi, devrimci sonuçlar çıkaramadı. Cunta sonrasında da vaziyeti idare ederek sürüklenmeye devam etti, 35 yıllık yenilgi girdabından çıkamadı. Zaman zaman iniş çıkışlara rağmen, esasen politika-altı alandaki varoluşunu sürdürdü. Bunlardan Komünarları oluşturan yapılar muaf değildir. Giderek durumu kanıksadı. Kendisini yenilgiye sürükleyen hastalıklar derinleşti, yer yer çürüme boyutlarına ulaştı. Ez cümle, 1920'de açılan TKP parantezinin 71'de kapanması gibi; 71'de açılan devrimci parantez de 2000'li yıllarda kapandı. Yeni bir başlangıçın ilk adımı olan Gezi, bir bakıma eskini bitişinin de ilanıdır.

İşlev ve rolünden bağımsız örgüt olamaz. Eğer işlevsizse bir örgütün ayakta durması, kendi başına anlam taşımaz. Örgütler kendi başlarına-kendileri için amaç değildirler ve olamazlar. Yaşatılıp sürdürülmeleri bağlamında örgütler vardır; ancak işlevleri bağlamında içleri boşalmış, etkisizleşmiş, bir bakıma tasfiye olmuşlardır. Tek bir olay ya da süreçte değil, 35 yıllık bir tarihsel kesitte; yükseliş ve düşüşlerde, yenilgi ve zaferlerde sınanmışlar ve işlevsizlikleri tarihin nesnel hükmü olarak kayda geçmiştir. Grift, karmaşık bir olgudur karşımızdaki. Tıkanış bir olgudur; ancak devrimcilikte inat ve ısrar önemlidir. Süreklilik bilinci ve eylemi hafife alınamaz. Önderlikleri, politik yetenekleri tartışmalı olsa da, son 35 yıllık dönemde mevcut örgütler üzerinden büyük mücadeleler verilmiş, değerler yaratılmış, olumlu olumsuz deneyimler biriktirilmiştir. Çürüyen-in yanı sıra geleceğe uzanan birikimler, hemen her örgütte kendini yenileyen kadrolar da vardır. Nihayet yeni dönemin ilk adımı sayılabilecek Gezi isyanı, toplam sol birikimin üzerinde yükselmiştir. Devrimci örgütler de bu birikimin parçasıdır. Ancak ne bu birikimi toplamda temsil edip kapsayabilmektedirler ne de aktif katılımcıları olmanın ötesinde Gezi'ye önderlik edebilmişlerdir. Bununla birlikte Kurtuluş ve SDP Taksim Meydanı'ndan polisin atılması ve sonrasında tüm saldırılara aktif olarak direnerek Gezi'yi daha ileri hedeflere sıçratmak için yaptığı devrimci adımlar kaydedilmelidir. (Özellikle belirtmek gerekir ki Gezi ayaklanmasının patlamasında ve sürdürülmesinde gözden kaçırılmayacak devrimci bir rolü olan Kurtuluş ve SDP kapsamı hareketin sürekliliğini sağlamak konusunda tüm gücüyle elinden geleni yaptıysa da başarılı olamamıştır) Bırakalım önderliği, her devrimci kabarışın örgütleri beslemesi yasası bile işlememiş, örgütler Gezi sonrasında nicel ve nitel olarak gelişmemişlerdir. Artık eşya adıyla anılmalıdır: 71'le açılan Türkiye devrimciliğinin ikinci dönemi sona ermiştir. Yeni dönemin devrimciliği aynı çizgi ve özellikler üzerinden geliştirilemez. Geçmişin tüm devrimci birikimini içerip aşan yeni bir kopuş gündemdedir.

### **- Cunta yılları**

Lenin, gençliği, özelde de eğitilmiş gençliği aydınların en duyarlı kesimi olarak niteler; toplumsal siyasal huzursuzlukları bir barometre gibi ilk onlar sezmekte ve tepki vermektedirler. Dönem, şartlar, ölçekler farklı olsa da 1974 örneği 12 eylül sonrasında da tekrarlandı, ilk kıpırdanmalar yine üniversitelerde başladı. "Akrostişi" andıran sembol ve şifrelerle birbirlerini bulmaya başlayan üniversiteli devrimciler okullarda, yurtlar-

da, öğrenci kahvelerinde hararetli tartışmalara giriştiler. Başat olarak okulcu öğrenci taleplerine sahip çıkmak için değil; devrimci çalışmanın elverişli bir aracı olarak öğrenci dernekleri kurmakta kavilleştiler.

Yeni bir kuşak devrimci mücadeleye adım atıyordu...

Ezici çoğunluğu 80 öncesini ucundan kıyısından yaşamış, fakat yorğun ve yenik olmayan, ileriye atılmaya istekli bir kuşaktı yeni gelenler. Eskiler de vardı. Çoğu ihtiyat ögesi olarak konumlanıyor, çok azı da atıl-ganlık ve tecrübeyi birleştiriyordu. 1984-85'de dernekleşme girişimleri başladı. Yemek boykotu, açlık grevleri gibi küçük eylemler yapıldı. Ama asıl mesele, Türkiye devriminin yolu tartışmalarıydı. Gençlerin çoğu şu veya bu örgüte sempati duyuyor ve örgütleriyle bağ kurmanın yollarını arıyorlardı. Bir kısmı da anti faşist devrimci çizgide duruyor, doğru örgütü bulmak için araştırıyor, okuyor, tartışıyor.

Cunta'dan nispeten hasarsız çıkan -ki bu normaldir, herkes kav-gasının çapı oranında darbe yer- TKP, devrimcilerin ezildiği koşullarda yasal alanda atak davrandı. Fiilen kurulan ve çok azı yasallaşan öğrenci derneklerinin çoğunluğunu başlangıçta TKP ele geçirdi. Ele geçirdikleri dernekleri ön açmak için değil; hareketi yasalca, reformist, okulcu bir cendereye hapsedmek için değerlendirdiler. Değişik örgütlerin taraftar grupları olarak öbeklenen devrimci öğrenciler, bir "fren teşkilatı" olarak işleyen TKP'ye karşı birleştiler. Bu dönem, mücadelenin önünü açmak için militan girişimlerin yanı sıra TKP reformizmini aşma dönemi oldu. Deneyimsiz ancak geçmişin hastalıklı grupçuluğuna bulaşmamış genç devrimciler, arkadaşlıklarında, paylaşımlarında ve ortaklaştıkları mücadelelerinde devrimci yoldaşlaşmanın harika örneklerini yarattılar. Hem bu moral güçle hem de militan çizgide geliştirdikleri mücadeleyle TKP reformizmini etkisizleştirmeyi, buzu kırıp yolu açmayı başardılar: 14 Nisan 1987 eylemiyle yeni dönem başladı. Üç yıl süren mayalanma sürecinin sonunda 14 Nisan ile eylemli ve örgütlü döneme adım atıldı.

Gençliğe odaklanmamızın nedeni, dönemin öğrenci hareketinin devrimci hareket için bir tür laboratuvar niteliği taşımasındandır: Parçadaki bu embriyonik yapıda devrimci hareketin sonraki gelişiminin ana çizgileri, asıl olarak da hastalıkları olanca açıklığıyla yansımıştır. Düzenli örgütsel yapı ve ilişkilerini sürdüren istisnalar bir yana, ezici çoğunluğu taraftar çevreleri olarak öbeklenen devrimci gençlerle 1987-88'de bağ kurdu örgütler. Çevrelerin örgüte dönüşmesi kazanımdı. Ancak bağ kurulan şey yalnızca örgütler değil; kurulan bağla birlikte yeni kuşağa

taşıyan geçmişin hastalıklarıydı da... 14 Nisan'a ve öncesine damgasını vuran militan mücadeleyi birlikte örme, TKP reformizmini devrimci yoldaşlıkla alt etme ruhu ve çizgisi kısa sürede yerle bir oldu. İlkesiz rekabet, kör döğüşü, reklamcılık ve gösterişçilik, hastalıklı grupçuluk devrimci ortamı zehirledi. Kitleleşme potansiyeli taşıyan gençlik hareketi geliştirilemedi. Devrimciler arasındaki güven bağları sarsıldı. Dernekler işlevsizleşti. Her grup esasen kendi gençlik örgütünün kabuğuna çekildi. Açılan özgürlük alanı, kazanılan mevziler kaybedildi; güçten düşen, içten içe sönümlenen hareket, saldırıları göğüsleyemedi. Polis, 1990'ların başında bir daha çekilmemek üzere üniversitelere girdi...

Öğrenci hareketi bir süre daha militan, anti faşist ekseninde gelişti. Yıldız, İÜ Rektörlük ve 1 Aralık 1989 İ.Ü. Basın Yayın işgalleri dönemin zirveleridir; sonra geriye düşüş başladı. 90'ların başında, 91-92'lerde artık gelişen değil, sönümlenen bir gençlik hareketinden sözedilebilirdi. Dönemin en dayanıklı ögesi öğrenci hareketinden çıkan kadrolar oldu. Bu kuşak, devrimci mücadelenin sürekliliğini sağlayan köprü kuşak rolü oynadı. Dönemin gençlik hareketi, hem toplumsal hareketlenmenin ilk ve önemli bir bileşeni olması, hem de devrimci örgütlerin etkin bağ kurdukları ilk alan olması itibarıyla bir tür laboratuvarıdır. Bu laboratuvarı açığa çıkan özellikler, sonraki döneme daha da derinleşerek damgasını vurdu. Gençlik hareketinin aynasından yansıyan şey, devrimci örgütlerin yenilgiden hiç bir ders çıkarmadıkları, devrimci bir yenilenmeyi başaramadıkları ve geçmişin hastalıklarını artık kangren haline getirerek olayların peşinden sürüklendikleri gerçeğiydi...

### - “Papatyalar”ın Lale Devri

Reagen ve Teacher önderliğinde küresel çapta başlatılan neo-liberal iktisat politikaları, Özal eliyle Türkiye'ye taşındı. Özal'ın vahşi kapitalist uygulamaları, özelleştirme, sendikasılaştırma, taşaronlaştırma, işçi kıyımları vb., işbirlikçi tekellerin kasasını doldururken işçi ve emekçileri ezdi. Servet sefalet uçurumu derinleşti. Taşlar bağlandı itler sokağa salındı. Tekellerin yanı sıra, Özal'la birlikte yükselen türedi burjuvazi kelimenin gerçek anlamıyla azgınca safı sürmeye başladı. Kral dairesinde geceliği 20 bin dolara konaklanan otellerde, “altın tozlu ördek çorbası” içerek yılbaşı kutlamaları yaptılar. Görgüsüzlük ve şatafat zirveye yükseldi. Aksırınca, tıksırınca, patlayınca kadar yediler; yediklerini görgüsüzce, azgınca, küstahça yoksulların başına kalktılar. “Papatyaların” yoksul kanı üzerinde yükselen “Lale Devri” başladı.

Ayak altında kalanlara, “benim memurum işini bilir” diyerek yılışıkça “yırtmanın” yolunu gösterdiler. Toplumsal moral değerlerin yıkımı, yok-sullaşma yıkımının tahribatını kat be kat aştı. Bir bakıma 60’lar ve 70’ler boyunca biriken ve halka nüfuz eden devrimci değerlerin, tek sözcükle olumlu anlamda toplumsallığın yıkımı olarak işledi bu süreç: Artık Türkiye de küresel çapta yükselen trende uyarak “kurtlar toplumuna” geçiş yapıyor, vahşi bir bireycilik, kurtlar gibi yanı başındakini parçalamak erdem katına yükseltiliyordu...

Türkiye’nin düzeni yine ustaca oynuyordu. Cuntanın has adamı Özal “sivil seçenek” olarak öne çıkartılıyor, liberal alıklar başta olmak üzere, muhalefetin hiç olmazsa bir kesimi Özal’ın peşine takılıyordu. Öte yandan, sömürgeciliğinin gününü değil geleceğini kurtarmaya dönük bir vizyonla Kürt sorununa yaklaşma yönelimine giren Özal, askerinin başını çektiği faşist klik tarafından tasfiye ediliyordu. Özal zamanla rejim içi saf-laşmada bir eğilimi temsil etmeye yöneldi; ancak ezilenler hangi kliğin peşine takılırsa takılsın, hangi klik kaybederse etsin, düzen kazandı.

### - “Camdan karakollar” geliyor...

Cuntanın on yıllık baskılarından yılan halk, Demirel ve İnönü’nün peşine takıldı. “Camdan karakollar”, “konuşan Türkiye” vaad eden, “bir darbe daha olursa komünist olacağı” söylenen Demirel, yanına İnönü “stepne” sini alarak hükümet oldu. Sağladığı toplumsal destek ve beklenti sayesinde rejimi tahkim etti. Ve bu tahkimatla birlikte Kürdistan ve Türkiye kan gölüne döndü. 93 konsepti denilen uğusuz süreç başladı. Batıda 90’ların başından itibaren yüzlerce devrimci infaz edildi, gözaltında kaybedildi, işkende katledildi. Kürdistan’daki bilanço çok daha ağırdı: 17 bin faili meçhul ve kayıp, üç bin köyün boşaltılması, Kürdistan kırının insansızlaştırılması, üç milyon civarı Kürt’ün sürgün edilerek batı kentlerinin varoşlarına yığılması...

### - Toplumsal muhalefet

Dönemin toplumsal muhalefetine gelince. 1987 14 Nisan’ıyla başlayan öğrenci hareketini, 1989’da işçi sınıfının Bahar Eylemleri izledi. Aynı yıl Kürdistan’da serhildanlar patlak verdi ve Kürt halk hareketi sonraki gelişimini geriye düşmeksizin sürdürdü. 1987’de İstanbul’da, Emek sinemasındaki salon toplantısıyla başlayan 1 Mayıs kutlamaları, 1988’den itibaren devrimcilerin önderliğinde Taksim’i zorlayan militan sokak hareketlerine dönüştü. Mehmet Akif Dalcı’nın katledildiği 1989

1 Mayıs dönemin en militan kitle eylemidir. 80'lerin sonunda Eğitim emekçilerinin başlattığı dernekleşme girişimleri, 90'ların başında fiili meşru mücadele ve örgütlenme hattından ilerleyerek KESK'i yarattı. Alevi örgütlenmeleri oluşmaya başladı. 80'lerin başındaki aydınlar dilekçesi tecrübesiyle tartışmalı bir başlangıç yapan aydınlar, Cunta eleştirisini sürdürdüler, en kararlıları devrimcilerle dayanışmayı göze aldılar. Sosyalist dergiler yayın hayatına başladı. Cezaevleri, sonraları da Kürdistan'daki halk ihlalleri bağlamında kurulan İHD, kalıcı bir kuruma dönüştü. Kültür sanat alanında kurumlar oluştu. Mahalle ve yöre dernekleri yaygınlaştı. Dev-Sol, TKP/ML TİKKO ve TDP şehirde ve belli kırsal bölgelerde silahlı mücadeleye başladılar. Özellikle DS'nin şehir gerilla mücadelesi başlangıçta etkili oldu. Sonraları düz bir çizgide ilerleyerek insiyatif üstünlüğünü devlete kaptırdı ve ezildi. 1991'de 3 Ocak genel grevi ve madencilerin Zonguldak'dan başlattıkları büyük madenci yürüyüşü işçi hareketinin zirveleri oldular, devamla düşüş başladı. Devrimci kamu emekçilerinin insiyatif ve önderliğiyle kurulan KESK, kuruluşundaki canlılığı sürdüremedi. Reformizm ve grupçuluk KESK'i bürokratik, hantal bir örgüte dönüştürdü. KESK tecrübesi de tıpkı öğrenci hareketi gibi devrimci hareketi test eden bir laboratuvar sayılabilir...

Dönemin işçi emekçi hareketleri, cunta öncesinden oldukça farklı özelliklere sahipti. 2 milyon işçiyi sokaklara döken 1989 Bahar Eylemleri Türkiye'de görülmemiş kiteselliktedir. Ancak devrimci hareketin, Bahar Eylemlerine ve büyük Zonguldak yürüyüşüne etkisi yok denecek kadar azdır. Bu, salt devrimcilerin zayıflığıyla açıklanamaz. Eylemci işçilerin şahsında işçi sınıfı, devrimci harekete soğuk, mesafeli ve güvensiz yaklaşmaktadır artık. Benzer durum öğrenci hareketi için de geçerlidir. Dönemin öğrenci hareketi 60'lar ve 70'lerle kıyaslanamayacak oranda dar militan topluluklara dayanıyor, geniş gençlik kitlelerini harekete geçiremiyordu. 70'lerin mücadelelerinin tıkanışa sürüklenmesi ve 12 Eylül yenilgisi işçi, emekçi, gençlik kitlelerinin devrimci harekete güvenini sarsmıştı: Sürecin ve olguların nesnel dilinin söylediği budur. Özalci liberalizasyon ve değerler erezyonu da halktaki devrimci birikimi önemli oranda tasfiye etmişti. Öte yandan Cuntanın baskıları ve ağır ekonomik kayıplar kitleleri mücadeleye itiyordu. Büyük işçi, emekçi kitlelerini sokağa döken; fakat hareketi ekonomik mücadele alanına ve devrimci harekete güvensizlik cenderesine hapseden bir dönem başlıyordu... Aynı anlama gelmek üzere, devrimci hareketin küçük gruplara hapsediği yalıtılmışlık dönemi de başlıyordu...



## - “Tarihin Sonu” mu?..

1989’da Berlin duvarı yıkıldı. 1991’de Sovyetler Birliği çöktü. 20. yüz yıla damgasını vuran 70 yıllık sosyalizm denemesi yenilgiyle sonuçlandı. Kapitalist emperyalist sistemin büyük taarruzu ve zafer sarhoşluğu başladı. Emperyalist ideologlar “Tarihin Sonu”nu ilan ettiler. “İdeolojilerin sonu”, “elveda proletarya”, “büyük anlatıların bittiği” tezleri, zafer kazanmış emperyalist kalelerin burçlarına çekildi. Günün moda deyişiyile, “sol, çöken duvarın altında kaldı”. Batıda sistemin bir parçasına dönüştükleri “Eurokomünizm” döneminde bile etkinliğini sürdüren komünist partiler, sosyal demokrat partilere dönüştü ya da “ihtiyarlar kulübü”ne dönüşerek müzeli oldular. Sendikalar bütün dünyada geriledi. Bir kaç istisna hariç, Latin Amerika’lı gerilla grupları legal partilere evrilerek parlamenter mücadeleye yöneldiler. Kuzey Afrika, Ortadoğu’dan, orta ve güneydoğu Asya’ya uzanan bölgede islam güçlendi. İdeolojik, politik ve örgütsel olarak çözülen solun yerini, genellikle postmodern parçacılık olarak nitelendirilebilecek çevreci, liberter, anarşist, feminist vb. akımlar aldı. Marksizm, Leninizm, bütünlüklü devrim stratejileri, günün moda akımları tarafından rafa kaldırıldı.

Sovyetler Birliği’nden başlamak üzere eski Doğu Bloku ülkeleri, Yeltsin gibi ayyaş işbirlikçiler eliyle emperyalist tekellere ve mafyaya peşkeş çekildi. Eski sosyalist ülkelerin kapitalist sisteme tam entegrasyonu halkların ağır yıkımı pahasına gerçekleşti. Açlık, sefalet bir yana, eski sosyalist ülkelerin insanları “Nataşa” imgesiyle sokağa düşürüldü, aşağılandı. Sisteme entegre edilmekle birlikte, ABD’ye rakip emperyalist bir güç olarak toparlanma potansiyeline sahip olan Rusya’nın çevrelenmesi devam etti. Bu, aynı zamanda dünyanın emperyalist güçler arasında yeniden paylaşılmasının bir boyutuuydu. Polonya, Macaristan, Bulgaristan, Romanya, Çekoslovakya, Varşova Paktından kopartılarak NATO ve AB kapısına bağlandı. NATO, BM gibi emperyalist kurumlar, “Medeniyetler Çatışması” ve “İslami terör” konseptine göre yeniden yapılandırıldı. Eski anti-komünist eksenin yerini alan yeni konseptte de değişmeyen şey, Avrupa’lı emperyalist devletlerin ikincil emperyalist güçler olarak ABD hegemonyası altında tutulmalarıydı. Yugoslavya kanlı savaşlarla parçalandı. Çekoslovakya, Çek ve Slovakya olarak barışçıl biçimde bölündü. Kafkasya’da Azeri- Ermeni, Rus-Gürcü, Rus-Çeçen, Gürcü-Abhaz savaşları patlak verdi. Ukrayna ve Gürcistan’da “turuncu devrim” denen parodilerle iktidar oyunları oynandı. Rusya’nın batısın-

dan, güneyinden kuşatılması derinleşti. Kuzey Kore meselesi sürekli kaçınarak Rusya-Çin eksenini Pasifik'ten de kuşatmaya alındı. Nihayet dünya egemenliği stratejilerinin Gordion düğümü olan Ortadoğu'ya el atıldı. Amerikan emperyalizmi salt Saddam'ı ezmek için değil, tüm dünyaya gövde gösterisi yapmak amacıyla da Bağdat'ı bombaladı. 1991 Ocak'ında Bağdat semalarını cehennem ateşiyle aydınlatan ABD bombardımanı Batı'da havayı fişek gösterisi gibi izlenirken, "rakipsiz" ABD egemenliği çağını ilan ediyordu dünyaya...

### - Karnaval bitti...

Ancak vahşi neo-liberal sömürü, 1990'ların ikinci yarısından itibaren yeni toplumsal hareketleri tetikledi. Seattle'de başlayan küreselleşme karşıtı hareket, "başka bir dünya mümkün" sloganıyla Latin Amerika ve Avrupa'ya yayıldı. Nesnel içeriği küresel sömürüye, doğanın talanına, yoksulluğa, sosyal hakların budanmasına tepki olan hareket, devrimci bir ideo-politik forma kavuşamadı. "Kapitalizm öldürür, kapitalizmi öldürün" sloganı retoriğin ve olumlu bir yönelimin ötesine geçerek devrimci bir program ve örgütlenmeye dönüşemedi. Anti-küresel hareket; sendika, parti gibi bilinen örgütlenmeler üzerinden değil, sosyal ağlar denilen insiyatifler temelinde yaygınlaştı. 20. yüzyılın toplumsal hareketlerinin hegamonik ideolojisi Marksizm idi; Marksizm ile alakası olmayanlar bile kendilerini Marksist olarak nitelemeye önem veriyorlardı. Anti-küresel harekette Marksizm hegamonik ağırlığını yitirdi. Sistemi parçadan ve barışçıl yöntemlerle eleştiren yeni muhalefet hareketleri, sistem tarafından kolaylıkla absorbe edildiler.

Latin Amerika'da İşsiz İşçiler Hareketi, Topraksız Köylüler Hareketi türünden hareketler, yoksul yığınların insiyatifine dayanarak daha devrimci sonuçlar ürettiler. Arjantin'den başlayarak dünyanın pek çok bölgesine yayılan anti küresel isyanlar patlak verdi. İsyân, Arjantin'de bir ayda dört hükümet eskitti, fakat iktidara yürüyemedi. (Arap Baharı ve Gezi, Gezi ile zamandaş Brezilya'daki kalkışma, bir yönüyle anti küresel isyanların gecikmiş dalgalarıdır.) "Tarihin Sonu"nun üzerinden on yıl geçmeden kapitalizmin makyajı akmış, karnaval bitmişti. Ortadoğu, Balkanlar, Kafkasya, Orta Asya ve Afrika'yı kana bulayan savaşlar, dizginsiz sömürü, yağma ve isyanlar: Neo-liberalizmin, küreselleşmenin, "Tarihin Sonu"nun kısa bilançosu bunlardı...

Aynı dönemde küreselleşme eleştirisiyle Meksika ve Latin Amerika yerlilerinin özgürlük arayışını birleştiren Zapatistalar silaha sarıldılar.

Peru'da Maoçu Aydınlik Yol bastırıldı. Ancak Kolombiya'da FARC ve ELN gerilla savaşını sürdürdüler. Eski Tupamaro'lar Uruguay'da seçim yoluyla iktidara geldiler. Sandinistler Nikaragua'da iktidar ile muhalefet arasında gidip geldiler. Eski bir asker olan Chavez de seçim yoluyla iktidara geldi ve Venezuela'da halkçı-sosyalizan uygulamalara imza attı. Devrimci Küba, bir moral adacığı olarak ayakta kaldı. Filistin direniş hareketinde sol ağırlığını yitirdi. Lübnan'da Şii Hizbullah, Filistin'de Hamas etkinliğini artırdı ve bu iki örgütte cisimleşen direnişçi islam, Siyonizm ve emperyalizme direnişin kendi ülkelerinde öncüleri oldular. (Şii Hizbullah ve Hamas siyasal islamın genel çizgisi içinde istisnadırlar, geneli nitelemezler ve Hamas'ın IŞİD ile bağ kurup kurmayacağı geleceğini de belirleyecektir.) Kürdistan'da PKK, dünyadaki gidişatın aksine güçlenen bir devrimci odak olarak sivrildi. Kuşkusuz bu dönemin en önemli olaylarından biri, Maoist Nepal Komünist Partisi'nin gerilla savaşıyla iktidara gelmesidir.

### **- Solda iki kutup: Tasfiyecilik ve dogmatizm**

90'ların genel çigilerini vurguladıktan sonra 90'lar başındaki Türkiye solu gerçekliğine geri dönelim.

Türkiye solu, 12 Eylül'ün ardından bindiren Sovyetlerin çöküşüyle çifte yenilginin ağırlığı altında ezilmeye başladı. Yeni bir kargaşa, dağılma, çözüme ve tasfiye süreci başladı. 1991 şartlı tahliyesiyle - 91 yılı ve "şartlı tahliye" acı bir ironi oturuyor tabloya- cezaevlerinden çıkan eski büyük örgütlerin lider kadroları ÖDP ve EMEP'e giden yolun köşe taşlarını döşemeye başladılar.

Burjuvazinin çizdiği sınırlara sığmamakta ısrar eden devrimci örgütler ise daralarak varlıklarını sürdürdüler. Dünyadaki genel eğilimin tersine, devrimci yapıların ML önermelere bağlılığı pozitif; dogmatizme hapsolarak kuruyup kalmaları negatif faktörler olarak kaydedilmelidir. Halbuki bağlanan ekol, okul ve ülkelerin tümünün çökmesi, özgür tartışmaların ve zengin kaynaklardan beslenmenin önünü açabilirdi. Bu imkanın 90'ların başında değerlendirilememesi anlaşılır olsa da, yirmi küsur yıl sonra hala bir açılım yapılamamış olması devrimci hareketteki tutuculuğun çarpıcı bir verisidir. Yeri gelmişken dünyada moda olan burjuva feminist, çevreci, anarşist, liberter hareketlerin genellikle parçayı abartarak sisteme karşı mücadeleyi geri plana itmeleri ve bu bağlamda düzen için hareketler olmaları; komünistlerin ne bu alanlara yönelmelerine engeldir ne de eleştirel bir edinimle söz konusu hare-

ketlerden öğrenmelerine. Ama tutuculuk, kısırlık ve özgüvensizlik, bir kaç temel doğruya sarılarak kaskatı kuruyup kalmaya yol açıyor. Aynı tutum dünyadaki tüm devrim tecrübelerinden (“merkez” ve şube marksizm okullarının “zındık” ilan ettiklerinden) eleştirel devrimci edinimlerin de önünü kesmiştir. Mao, Che, F. Fanon, ulusal kurtuluş mücadelelerinin tecrübeleri, Gramsci, Roza Luksenburg, Troçki, Althuzer, Frankfurt Okulu’nun ve Batı Marksizmi’nin bazı birikimleri, tek tek aydınların katkıları, anarşist, feminist ve çevreci akımların çalışmaları, dinlerin ve kadim kültürlerin birikimleri vb; bunların tümü eleştirel-devrimci irdelemenin, sağlam Marksist bir muhakemeye yeni ve zengin sentezlere ulaşmanın imkanları olarak değerlendirilebilirdi ve değerlendirilmeli.

Devrimci hareket, daralan örgütlerinde kaskatı bir dogmatizme sapanıp kalırken; ÖDP, SİP, EMEP’in inşasına yönelenler ( özellikle ÖDP) dogmatizmi alt etme, “açılma” adına bambaşka sulara açılıp saçıldılar...

Latin Amerika’da parlamentoya yönelen eski gerilla hareketleri, çizgilerinden bağımsız, iktidar oldular ya da iktidarı zorlayan güçlü sol akımlara dönüştüler. ÖDP ise eldeki birikimi de heder etti. Çizgideki eklektisizm bir yana; yorgun, enerjisiz ve kaotik bir yapı ortaya çıkardı ÖDP. DY, Kurtuluş (TKKKÖ), TKP, TSİP, TİP, TKEP gibi toplamda 1980 öncesi solun ana kitlesini oluşturan akımların ve güçlü bir aydın damarın birliği olarak kurulan ÖDP; devrimci yenilenme bir yana, etkili bir politik akım dahi olamadı. DY, Kurtuluş gibi Cunta öncesi Türkiye’nin her yerinde örgütlenen ve Türkiyelileşmeye en fazla yaklaşan akımlar, toptan tasfiye edilmeseler de cılız siyasi varlıklara dönüştüler. Grupçuluk kanseri, solun bulunduğu her alanı olduğu gibi ÖDP’yi de paramparça etti. Fiziki bölünmenin ötesinde, binlerce insanın sola ve devrimciliğe güvenini sarsan bir tasfiye çarkı gibi çalıştı grupçuluk illeti; sadece ÖDP’de değil, solun tamamında...

### **- Mürit ve red**

Gelinen yerde örgütlerin önderliklerinin yanı sıra tabanları da eleştirilmelidir. Sadece ÖDP’yi oluşturanların değil, tüm devrimci hareketin tabanı, ne yaparlarsa yapsınlar önderlerine biat ederek yıkımın suç ortağı olmuştur. Eleştiri, itiraz ve redde ifadesini bulan kişilikli duruşun erezyona uğraması, gruplara müritçe kapılanma, dün olduğu gibi bugün ve gelecekte de reddedilmelidir. Çünkü devrimcilik, örgütlülüğün hangi düzeyde bulunulursa bulunulsun, sıradanlıktan kopuştur. Bir bi-

linç, duruş ve kişilik edinmektir. Müritçe davranış salt grupçuluk ya da grupçu yıkımın suç ortağı olmak değildir; ondan da önemlisi devrimciliğin yıkıma uğramasıdır. Müritten devrimci olmaz. Bilinçli ve gönüllü çelik disiplini kör itaat ile takas etmeyen kişilikli devrimci bireylerden oluşan kolektiflerin yerini müritler topluluğu alırsa, devrim ve sosyalizm davası daha ilk günden çıkmaza girmiş demektir.

Dünya komünist hareketini kemiren habis urlardan biridir bu mesele. Militan lidere, tepesi-tabanıyla tüm örgüt bağlı bulunulan “uluslararası merkez”e; bu biat silsilesinin binlerce örneği verilebilir, bir tanesiyle yetinelim. Komünform’un saygın üyesi Fransız Komünist Partisi, 1945-50 döneminde koalisyon ortağı olarak Fransız hükümetlerinde yer aldı. Aynı yıllarda Fransız sömürgeciliği Vietnam, Lübnan, Fransız Guyanası’nda hüküm sürüyor, Cezayir’de büyük katliamlar yapıyordu. FKP’li militanlar yapıştılar mı liderlerinin yakasına? Hükümetten istifaya zorladılar mı? Komünform üyelikten çıkardı mı FKP’yi? Komünform, SBKP ve Stalin’e; “bu nasıl iş yoldaşlar, FKP’nin sömürgeciliğe suç ortağı olmasına neden yaptırım uygulamuyorsunuz” diye soran oldu mu? Bunlar, biat kültürünün habis bir ur gibi komünist hareketi kuşatması değilse nedir? Tersine örnekler de var elbette: 71 devrimci kopuşunun önderleri Mahir, Deniz ve İbo, “eskilere” müritliği reddederek kendi göbek bağlarını keşbeldikleri için yol açıcı oldular. Esaslı ve dayanıklı sonuçlar doğuran bu oldu, müritlik değil. Tarihimizin esaslı derslerinden biri de budur.

### **- Medeniyetler Çatışması, Türkiye ve Ortadoğu**

1990’lı yıllar rejim bakımından, yangın gibi yayılan Kürt hareketinin basıncı altında siyasi krizler içinde debelenilen bir “fetret” devri olarak yaşandı. Katliam ve cinayetleri suikastler, hükümet krizleri, dayanıksız koalisyonlar izledi. Bugünden bakıldığında içteki krizin, yeni uluslararası konseptte uyum sancılılarıyla bağı da görülebiliyor. Sovyetlere karşı NATO’nun güney kanadı olarak emperyalist sistem tarafından daima desteklenen Türkiye, Sovyet tehtidinin sahneden çekilmesiyle önce boşluğa düştü. Bocalama devresinde Demirel’in, “Adriyatik’ten Çin Seddine Türk dünyası” zırvası, kubbede hoş ve boş bir seda olarak kaldı. Emperyalizmin Ortadoğu’ya yönelimiyle birlikte Türkiye’nin önemi yeniden artı ve Türk egemenleri yeni konseptte uyum arayışına giriştiler. Huntington’un “Medeniyetler Çatışması” tezi akademik bir çalışma değil, Ortadoğu’da kopartılacak fırtınanın ideolojik hazırlığıydı. BOP, Ortadoğu’nun dizaynını siyasal ve askeri bir plana bağlayarak, Hun-

tington'un ideolojik hazırlık ve önermesini somutlaştırıyordu. 1950'lerde başlatılan Yeşil Kuşak projesinde olduğu gibi, "Medeniyetler Çatışması" teziyle de islamla ve islam coğrafyasıyla oynanacaktı. Lübnan Şii Hizbullah'ı ve Hamas gibi istisnalar bir yana, emperyalizm en azından 70 yıldır politik islamın ılımlısıyla da radikaliyle de oynamaktadır. Politik islamın tüm türlerinin dostluğundan da "düşmanlığından" da faydalanmaktadır. Dost oldukları eliyle koca koca ülkeleri içten fethetmekte, anti-komünist Yeşil Kuşaklarla Sovyetleri çevrelemekte; düşman olduklarını bahane ederek savaşlar çıkarmakta, ülkeler işgal etmektedir. Politik islam, en azından son 70 yıldır ana akımları üzerinden emperyalizme hizmet eden ve büyük oranda emperyalizm imalatı, gerici, faşist bir siyasal akım olmuştur. Geçerken not düşelim, bu akıma karşı aydınlanmacı burjuva radikalizmi mevzilerinden mücadeleye kalkışmak politik islamın değirmenin su taşımaktır, Marksist tutumla alakası yoktur. Politik islamla mücadele ederken bir bütün islamı ve dini aşağılayıp yok saymayan, halk islamının olumlu değerleriyle bağ kurabilen bir çizgide yürümek doğru ve kazandırıcı tutumdur.

Devam edelim. 1990'ların başındaki suikastler, Bahriye Üçok, Ahmet Taner Kışlalı, Uğur Mumcu cinayetleri, Sivas Madımak ve Gazi katliamları, iç politik gereksinimlerin yanı sıra; Medeniyetler Çatışması konseptine ve emperyalizmin Ortadoğu planlarına adepte olma yönelimine de bağlıdır. Kemalist aydınları ve Alevileri hedef alan katliamlar, yığınları şeriat umacısıyla ürküterek Batıcı Kemalist kutupta toplamayı hedeflemiştir. Bu yönelim, içte yükselişe geçen Refah Partisi'nin önünü kesme, devlet içi dengeleri yeniden düzenleme amaçlarına bağlı olduğu kadar; Ortadoğuda kopacak fırtınaya Batıcı ekseninde hazırlık ve emperyalist konseptte adaptasyon sürecidir de. Buna rağmen Erbakan'ın yükselişi engelenemedi. Fakat Erbakan'ın ipini çeken iktidara gelmesi değil; Libya, Malezya, Endonezya ziyaretleriyle "İslam Enternasyonalı" yönelimine girerek çizmeyi aşması oldu. (Refah Partisi içinden çıkan Erdoğan AKP'sinde cisimleşen, "BOP'un eş başkanı islamı"yla emperyalizmin pek bir problemi olmadığını gördük; ara sıra çıkan pürüzleri de "diplomatik" yollarla çözebiliyorlar...) Türk istihbarat örgütlerinin psikolojik savaş kabiliyetini de gösteren Fadime'li-Müslüm Gündüz'lü bir parodiyle zemin hazırlandı ve 28 Şubat 1997 postmodern darbesiyle Erbakan düşürüldü. Bu arada, 1996 3 Kasım'ında Susurluk'ta ortaya saçılan kontrgerilla pislğiyle devlet bağırsaklarını temizlerken, 2 milyon insanı sokaklara döken barışçıl anti faşist mücadele de start aldı. Başbakan

Erbakan, ışık söndürme eylemlerini “glu glu dansı” diye alaya alarak Susurluk pisliliğinin üzerinin örtmeye çalıştı. Devrimci hareket bu muazzam imkanı değerlendiremedi. Ve devletin Fadime’li Müslüm’lü psikolojik hareketi, anti faşist hareketi bir kaç ay içerisinde şeriat-laiklik eksenine saptırarak, Erbakan’ı düşürmenin toplumsal dayanağına dönüştürdü.

### - Yükseliş ve düşüş

Tartışmalı politik kimliği bir yana, Uğur Mumcu’nun cenazesi yüz binleri harekete geçiren büyük bir anti faşist gösteriye dönüştü. Bu arada Özal şaibeli bir şekilde tasfiye edildi. 1993 2 Temmuz Madımak katliamının ardından yüz binler yine sokaklara döküldü. 1995 Gazi başkaldırısında Gazi ve Ümraniye’de 22 devrimci katledildi. İstanbul başta olmak üzere Türkiye’nin tüm önemli kentleri anti faşist gösterilerle sarsıldı. 1995-96 1 Mayıs’larına yüz binler katıldı. 96 1 Mayıs’ında üç devrimci Kadıköy’de bir devrimci de işkencede katledildi. 1996 ölüm oruçları esnasında İstanbul’un bazı emekçi semtlerinde devletle girilen otorite savaşı devrimci hareket lehine dönmeye başladı. 96 1 Mayıs’ı militan kitle hareketinin; 96 Temmuz Ö.O. süreci ise devrimci örgüt ve partilerin İstanbul varoşlarındaki militan atılımlarının dönemselsel bakımdan son hamleleri oldular. 1993’ten 1996 sonuna uzanan anti faşist yükseliş dönemi sona erdi. Yükselişin kıyıya vuran son dalgası, Susurluk kazasından sonra 1996 Kasım’ında başlayan barışçıl anti faşist eylemler oldu, sonra hızla geriye düşüldü...

Katliamlar, cinayetler, işkence ve kayıplar ve devrimci örgütleri hedefleyen aralıksız operasyonlar kitle hareketini dizginlemekle kalmadı; polis operasyonlarında ağır darbeler yiyen devrimci örgütleri de etkisizleştirdi. Devrimci hareket, faşist cendereyi kırarak kitle hareketini ileriye taşımayı başamadı. Örgütsel kazanımlarını da koruyamadı. 1999 Şubat’ında Öcalan’ın yakalanması, Kürt hareketinin yanısıra TDH’ne de moral bir darbe oldu. Nihayet 19 Aralık 2000 cezaevleri operasyonu ve ölüm oruçlarıyla dönemin sonuna varıldı...

130’u aşkın devrimcinin ölümsüzleşmesi, 500’ü aşkın gazi ve sakatlanan yoldaşa cisimleşen devrimci kahramanlık, dünya çapında önemli bir olgudur. Sonsuza dek unutulmayacaktır. Öte yandan aynı süreç, 1980’lerden 2000’lere yirmi yılda biriken kadro kuşağını büyük oranda fiziken tasfiye etmiştir. 71 kahramanlığından moral ve atılım ruhu kalmıştır geriye; çok daha ağır bedeller ödenmesine rağmen ölüm oruçları neden benzer bir sonuç doğurmadı? İnsanların gün be gün er-

iyerek ölmeleri neden üç satırlık gazete haberleriyle geçiştirildi? Neden depremler yaratmadı toplumsal vicdanda? F tipleri ve ölüm oruçları devrimci hareket bakımından varlık yokluk sorunu değildi; ancak durumu böyle tanımlayanlar neden tutarlı davranıp Mahir'in örneğini izlemediler? İçerisi ile dışarısı, istisnalar hariç yöneticiler ile ölüme yatan militan arasındaki kader birliği neden parçalandı? Sürecin tüm bilançosu, örneğin eylemden yenik çıkan savaşıçılara fatura edilerek, yer yer onların üzerinde tepinilerek bu hesap kapatılabilir mi? Süreç doğru yönetildi mi? Neden özeleştirel tek bir sözcük duyulmuyor bu konuda?..

Son kırk yıldaki tüm kritik eşiklerde tekrarlanagelen bir sahteliğe artık son verilmelidir: Kahramanlık ve kahramanlarımızın ölümsüz hatıraları, geride kalanların zaaf ve yetmezliklerinin örtüsü yapılamaz, yapılmamalıdır. Mustafa Suphi'lerin kahramanca sonları, onların kendilerini Kemalistlerin insafına bırakmalarında cisimleşen ölümcül hatalarını mahkum etmeye engel değildir, olmamalıdır. 71'in kahramanlığı, 71 devrimciliğinin yetmezliklerini tartışmaya engel değildir. 75-80 döneminin binlerce şehide malolan devrimci kahramanlığı, dönemin yetmezliklerini, çapsız önderlikleri mahşeri vicdanın duruşmasına çağırmaya engel olamaz. Cunta döneminde direnenler, aldığımız ağır yenilgiyi karartmaz. Ölüm orucu kahramanlığı; yetersiz önderliklerin olayların peşinden sürüklenerek süreci çok kötü yönettikleri, asıl yenilginin bu olduğu gerçeğini karartamaz. Eğer bu topraklarda yeni bir devrimcilik inşa edilecekse sahteliklerin peçesi yırtılmalı, sade suya tirit "analizlere" metelik verilmemeli ve artık her şey adıyla anılmalıdır!

Marksizm olguları, örgütleri, hareketleri sadece formlarıyla değil; asıl olarak içerikleri, toplumsal pratikteki işlev ve rolleriyle ele alır. Tekil bir olay ya da süreçte değil; 35 yıllık toplumsal-siyasal pratikte, yenilgi ve zaferde, yükseliş ve düşüşte, risk ve fırsatta sınanan devrimci hareket işlevsizleşmiştir. Rolünü oynayamamaktadır. Korunan, örgütlerin varlıklarını sürdürmelerinde cisimleşen formdur; işlev ve rol değil.

Lenin, 1915'de Alman SPD'si savaş ödeneklerine oy vererek kendi burjuvazisinin peşine takıldığında, II. Enternasyonalin bittiğini ilan etti. Uzun yıllar boyunca oportunist günahlarını eleştirmişti II. Enternasyonalin. Ancak en büyük parti (SPD) şahsında savaş ödeneklerine onay verilmesi, Lenin'e göre üzerine hüküm inşa edilebilecek kesin bir veriydi. Lenin hükmünü verdiğinde II. Enternasyonal partileri milyonlarca işçi üyeye sahip devasa örgütlerdi. Uzun yıllar boyunca da öyle kaldılar.



Lenin, sürüp giden bu formu değil içeriği esas aldı ve II. Enternasyonalin bittiğini ilan etti. Teşbihte hata olmaz, bizim devrimci örgütlerimiz devrimde ısrar ediyorlar; fakat iktidarsız ve işlevsiz bir devrimciliktir sürdürülen. Lenin'in örneğini izleyerek, test edilen olgunun bütün özelliklerini yansıtan tek bir durum ya da süreçten hareketle yargıya ulaşmıyoruz, ki isteyen bunu da yapabilir. Yargımız, 35 yıllık süreç ve sınanmışlığın nesnel bilançosu üzerine oturuyor: 71'le açılan devrimcilik parentezi 2000 ölüm oruçlarıyla kapanmıştır. Son 15 yıl, bitenin uzatmalarıyla, yeninin mayalanmasını bünyesinde taşıyan (bir bakıma 60-70 arasını andıran, çünkü TKP'nin bitişiyle 71 devrimciliğinin mayalanması bu on yıllık süreçte gerçekleşti) yeni bir süreçtir. Fiziki bitişten söz etmiyoruz kuşkusuz; neredeyse bütün davranış çizgisi formatlanmışcasına kalıplanmış, donup kalmış bir devrimcilik tarzıdır biten. Her durumda aynı şeyleri tekrarlayarak farklı sonuçlar beklenemez: Bir dönemin devrimciliğini nihayetlendiren asıl olgu budur. Devrimci hareket bir bakıma kendine, alışkanlıklarına, tarzına, hastalıklarına tutsaktır; son 35 yılda bu tutsaklık zincirlerinin kırılmadığı ve kırılmayacağı görülmüştür...

### **- Yeni dönemin devrimciliği için ileri!**

Şu veya bu örgüt demeden, muhataplarının hacmine aldırmadan; nerede yeniyi temsil eden bir hayat belirtisi varsa, yeni dönemin devrimciliği oradan filizlenecektir. Her şey bizde cisimleşiyor demiyoruz. Nerede bir hayat belirtisi görürsek, ona kendi girişimimiz kadar değer vereceğimizi ilan ediyoruz.

Burada özel bir PDKÖ (Proletaryanın Devrimci Kurtuluş Örgütü (TK-KKÖ'nün ardılı olarak) ve TDP (Türkiye Devrim Partisi) büyük oranda ana gövdeyi oluşturmak üzere "bileşenlerimizin" örgütsel tarihçesini çıkarmayı gerekli görmüyoruz. Günahımızla sevabımızla Türkiye Devrimci Hareketinin parçaları, 71'le açılan devrimcilik döneminin ürünleriyiz. Arkamızda zaferler, yenilgiler, yüzlerce şehidimizde cisimleşen devrimci değerler bıraktık; hepsini geleceğe taşımak için yekini derleniyoruz. Her bir sürece, eşiğe, mücadeleye birikimlerimize ayrı ayrı değinilebilir; ancak ulaştığımız en yüksek düzeyin eskiden kopma ve yeni dönemin devrimciliğini inşa etme bilinç ve iradesi olduğunu vurguluyoruz.

Bir dönemin bitişinin hazin görüntüleri ve yeni dönemin yeşerip uç vermeye başlayan doğum sancıları gözümüzün önünde seriliyor... Gezi isyanı yeni dönemin doğum sancısıdır. Karanlığın ortasında taze bahar yelleri gibi patlayıp şimdilik geri çekilen; fakat bir fırtına olarak geri

gelecek olan “devrimin el sallamasıdır”. Kürdistan devriminin yanına, olanca yaratıcılığı ve Enternasyonalist ruhuyla Türkiye’li rengin geri geleceğinin emaresi, işaret fişeğidir. Ham ve embriyonik olarak Gezi’de cisimleşen, fakat çok daha derin uzanımları, kökleri olan yeni dönemin cevherini işlemeye, buzu kırıp yolu açmaya adayız.

Arkamızda pek çok birlik denemesi var, ikisi önemli. ÖDP başarısız, MLKP başarılı birliktir; fakat örgütleri birleştirmede başarılı olan MLKP, devrimci yenilenmede aynı başarıyı gösterememiş, ilk iki yıldaki atılımını sürdürememiş, sonrasında geriye düşmüştür.

Kurtuluş ve TDP’nin birliğini dar anlamda örgütlerin nicel toplamı olarak anlamıyoruz. Yeni bir niteliğe ulaşmak için örgütsel varlıklarımızı tarihe armağan ediyoruz. Diğerlerinin yanına eklenen nispeten güçlü bir örgüt olmak değil; devrimin yolunu açacak yeni dönemin devrimciliğini yaratmak iddiasındayız. İddiayı gerçekliğin yerine koymuyoruz; Türkiye ve Ortadoğu’nun ateşten coğrafyasında sınana sınana iddiamıza hayat verme azmindeyiz. Bu yola adım atan ve atacak olan herkesi manevi olarak partili yoldaşlarımız kabul ediyor, birliğimizi büyütme çabasında olacağımızı ilan ediyoruz. Yeniyi bekleyen en büyük tehlikenin alışkanlıkların gücü ve eskinin hastalıkları olduğunu biliyoruz. Dahası, bu hastalıkları reddederek kopuşmanın da yetmeyeceğinin farkındayız. Eskinin hegamonik sahasında, onun ölçü(t)lerini kerteriz alarak alınacak bir milim yol yoktur. Yeninin en büyük tuzağı budur. Politik cesaretle ileriye atılacağız. Akıntıya karşı yüzeceğiz. “Bırak ne derlerse desinler, sen yolunda yürü” özdeyişini rehber edineceğiz. Eski ölçüleri kerteriz almamak, mevcut örgütlerle grupçu kör rekabete kapı aralamak değildir; nicel durumlarına bakmaksızın bütün devrimci yapılar ve devrimciler dostlarımız, mücadele yoldaşlarımızdır. Bu pozisyon ve değerleri koruyarak doğru bildiğimiz yolda, bağımsız devrimci hattımızda yürüyeceğiz.

Mahir, Deniz ve İbrahim’in, Mazlum Doğan’ın, Erdal Eren, Mustafa Özenç, Seyit Konuk ve Erdoğan Yazgan’ın, Behzat Baykal, Tamer Arda, Mehmet Fatih Öktülmüş, Süleyman Cihan ve Niyazi Aydın’ın, Talat Türkoğlu, Hüseyin Demircioğlu, Ahmet Metin Koyuncu ve Orhan Yılmazkaya’nın; Arin Mirkan, John Gallagher, Suphi Nejat Ağırnaslı, Kader Ortakaya, Serkan Tosun, Bedrettin Akdeniz, Mahir Arpaçay ve Aziz Güler’in şahsında tüm Rojava şehitlerinin; Nejdet Adalı ve Serap Kolukırık şahsında Mustafa Suphi’lerden bugüne toprağa düşen tüm

devrim şehitlerinin ideallerini zafere taşıyacağız! Ölümsüz anılarını Türkiye, Kürdistan ve Ortadoğu'dan başlayarak özgür ve sömürsüz, sınıfsız ve sınırsız bir dünyaya armağan edeceğiz!

***Aklımız aydınlık, bileğimiz sağlam, yolumuz açık olsun!***

***Yaşasın Devrimci Komünarlar Partisi!***

***Kahrolsun Kapitalizm ve Emperyalizm!***

***Kahrolsun AKP-IŞİD Faşizmi!***

***Yaşasın Özgürlük ve Sosyalizm!***

***Yaşasın Demokratik Ortadoğu Devrimi!***

***Yaşasın Dünya Devrimi***

.. Bunların her birini ve tümünü tereddütsüz mirasımız, tarihsel köklerimiz olarak benimsiyoruz. Neyi sahiplenip neyi reddettiğimize ilişkin bir katalog çıkarmayı gereksiz görüyoruz. Asıl sahiplendiğimiz ve kendimizi bağladığımız nokta 71 kopuşudur; devletle, rejimle, emperyalizm, faşizm ve müesses nizamla uzlaşmaz ve geri dönüşsüz bir kavgaya atılma cüretidir. Zaaf ve yetmezlikleri bir yana; bu kopuş olmadan devrimcilik mümkün değildir ve TDH'nin sonraki gelişimi 71 kopuşu zemininde yaşam bulmuştur.